

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ

Η ἁγία καὶ οἰκουμένη Β'. Σύνοδος γέγονεν ἐπὶ Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου, ἐν ἔτει 381, ἥτις καὶ α'. λεγεται τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει γενομένων οἰκουμενικῶν. Πατέρες δὲ ἐν αὐτῇ οἱ ἀξιολογώτεροι ἦσαν Νεκτάριος ὁ Κωνσταντινουπόλεως, Τιμόθεος ὁ Ἀλεξανδρείας, Μελέτιος ὁ Ἀντιοχείας, Κύριλλος ὁ Ἱερουσόλυμων, Γρηγόριος ὁ Θεολόγος καὶ Γρηγόριος ὁ Νύσσης, καὶ ἄλλοι πολλοὶ ἐκ τῆς Ἀνατολῆς Ἐπίσκοποι, τὸν ἀριθμὸν ὄντες ρν'. ἀπὸ δὲ τῆς Δύσεως οὐδεὶς παρῆν εἰς αὐτήν, οὔτε αὐτοπροσώπως ὁ Πάπας Δάμασος, οὔτε τοποτηρητῆς αὐτοῦ, ἀλλ' οὔτε συνοδικῆ ἐπιστολὴ αὐτοῦ φαίνεται εἰς αὐτήν (1) ὥστερον ὁμοῦς συνεφώνησαν καὶ συνεψηφίσαντο εἰς τὰ παρ' αὐτῆς ὁρισθέντα, καὶ ὁ Δάμασος, καὶ ἡ Δυτικὴ ἅπασα Ἐκκλησίαι, καὶ μέχρι τοῦ νῦν ὡς ἀληθῶς οἰκουμενικὴν ταύτην ἀποδέχεται καὶ ὁμολογεῖ. Συνεκροτήθη δὲ αὕτη προηγουμένως μὲν κατὰ Μακεδονίου, ὅστις ἐβλασφήμει, ὅτι κτίσμα τοῦ Υἱοῦ ὑπάρχει τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἐπομένως δὲ καὶ κατὰ Ἀπολιναρίου, καὶ Εὐνομιανῶν, εἴτ' οὖν Εὐδοξιανῶν καὶ Σαβελλιανῶν, καὶ Μαρκελλιανῶν, καὶ Φωτεινιανῶν, (2) καὶ ἀπλῶς πᾶσαν αἵρεσιν ἀνεθεμάτισε γεγонуῖαν ἐπὶ τῆς ἐπικρατείας Κωνσταντίου, Ἰουλιανοῦ, καὶ Οὐάλεντος τῶν πρὸ αὐτῆς Βασιλέων. Διορθώσασα δὲ τὴν ὑπὸ τῶν Ἀρειανῶν μεταλλαγεῖσαν (3) δοξολογίαν καὶ προσκύνησιν τῆς ἁγίας Τριάδος, τὸ δόγμα τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου ἀνεκαίνισεν, ὡς πάντῃ πάντως ὀρθόδοξον. Ὅθεν, ἵνα φανῆ ἥτις τὰ αὐτὰ πρεσβεύει μὲ τὴν ἐν Νικαίᾳ Σύνοδον, ἄλλο Σύμβολον πίστεως ἴδιον οὐκ ἐποίησεν, ἀλλὰ τὸ ἐκείνης μικρὸν ἐναλλάξασα, καὶ προσθεῖσα μὲν τὸ, οὐ τῆς βασιλείας οὐκ ἔσται τέλος, διὰ τὴν αἵρεσιν τοῦ Χιλιαστοῦ (4) Ἀπολιναρίου, καὶ τὸ εἰς τὸ

(1) Σημειώσεως ἀξίον εἶναι τοῦτο ὅπου ἠκολούθησεν εἰς τὴν παρούσαν Σύνοδον, ὡς ἀναιρετικὸν ἐν τοῦ φανταζομένου προνομίου τῶν νῦν τῆς Ῥώμης Παπῶν, τοῦ ὅτι δηλαδὴ, οἱ Πάπαι αὐθεντικῶς τὰς οἰκουμενικὰς Συνόδους ἀθροίζουσιν. Ἴδου γὰρ τὴν παρούσαν οἰκουμενικὴν, ὅχι μόνον δὲ ἤθροισεν ὁ Πάπας Δάμασος, ἀλλ' οὐδὲ ὅλως παρῆν εἰς αὐτήν οὔτε αὐτοπροσώπως οὔτε διὰ τοποτηρητῶν, οὔτε διὰ τῆς συνήθους συνοδικῆς ἐπιστολῆς, καὶ μ' ὅλον τοῦτο ταύτην, ὡς ἀληθῶς οἰκουμενικὴν ἅπαντες οἱ Δυτικοί, καὶ τότε συνωμολόγησαν, καὶ ἤδη συνομολογοῦν.

(2) Περὶ τούτων ἐκάστου, βρα εἰς τὰς ὑποσημειώσεις τοῦ α'. Κανόνος τῆς παρούσης Συνόδου.

(3) «Οἱ γὰρ Ἀρειανοί, ἀλλὰ δὴ καὶ οἱ Ἡμιαρειανοὶ καὶ Πνευματομάχοι, μετέλλαξαν τὴν ἀρχαίαν, καὶ συνήθη τῇ Ἐκκλησίᾳ δοξολογίαν τῆς ἁγίας Τριάδος. Ἀντὶ γὰρ τοῦ, Δόξα Πατρὶ καὶ Υἱῷ, καὶ ἁγίῳ Πνεύματι, ἔλεγον Δόξα Πατρὶ δι' Υἱοῦ ἐν ἁγίῳ Πνεύματι, ἵνα μὲ τὴν διαφορὰν τῶν προθέσεων, ποιῶσιν οἱ δυσσεβεῖς διαφορὰν οὐσίας, τάξεως, καὶ τιμῆς τῶν θεαρχικῶν προσώπων τῆς ὁμοουσίου καὶ ὁμοτίμου Τριάδος. Δι' ἧ καὶ ὁ εὐνούχιστος τὸν ἑαυτὸν τοῦ Λεόντιος ὁ Ἀντιοχείας, τοὺς μὲν

ὀρθοδόξους ὁρῶν καὶ σύνδεσμον τιθεμένους ἐπὶ τοῦ Υἱοῦ, τοὺς δὲ Ἀρειανούς, τὴν διὰ, καὶ τὴν ἐν ἐπὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, μὲ σιωπῆν ἀπερνοῦσε καὶ τὸ ἓνα καὶ τὸ ἄλλο, ἐκφωνῶν μόνον τὸ τέλος, ἥτοι τὸ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Σελ. 247. τοῦ α'. τόμου τῶν Συνοδικῶν. Ἐπὶ Βασιλέως δὲ Ἀναστασίου τοῦ Δικόρου, ἀποκλείσαντος ἐν τῇ Ἀφρικῇ τὰς πῶν ὀρθοδόξων ἐκκλησίας Τρασμούνδου τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Ἀρειανῶν Βανδάλων, καὶ ἑκατὸν εἴκοσιν Ἐπισκόπους ἐξορίσαντο εἰς τὴν νῆσον Σαρδινίαν, ἓνας Ἀρειανὸς ὀνόματι Βάρβαρος (κατὰ ἄλλους δὲ ὁ βαπτισθησόμενος ἤκουε Βάρβαρος), θέλωντας νὰ βαπτισθῆναι, εἶπε· Βαπτίζεται ὁ δεῖνα εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς δι' Υἱοῦ ἐν ἁγίῳ Πνεύματι, καὶ ὁ τοῦ θαύματος! παντελῶς ἐν τῷ ἄμα ἐξηράνθη ἢ κολυμβήθρα. (Δοσίθ. σελ. 446. τῆς Δωδεκαβίβλ.)

(4) Πολλοὶ πλανηθέντες ἀπὸ τὰ λόγια τοῦ κ'. Κεφαλαίου τῆς Ἀποκαλύψεως (ἰδαφ. 3. 4. 5. 6. 7.) ὅπου λέγεται, ὅτι ἐκλείσθη καὶ ἐδέθη ὁ Σατανᾶς χίλια ἔτη, καὶ ὅτι οἱ ἐν τῇ α'. ἀναστάσει ἔχοντες μέρος δίκαιοι ἐβασίλευσαν μετὰ τοῦ Χριστοῦ χίλια ἔτη, ἐφαντάσθησαν, ὅτι ἀφ' οὗ γένῃ ἡ β'. παρουσία, καὶ

Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἡ'. Ἄρθρον, πλατυτέρως ἀναπτύξασα, καὶ τὰ λοιπὰ τέσσαρα ἄρθρα μέχρι τέλους ἀναπληρώσασα (1), τοιοῦτον ἀπαράλλακτον ἐποίησεν, ὅποιον τώρα παρὰ πάντων τῶν ὀρθοδόξων ἀναγινώσκειται, ὡς ἐν τῇ Β'. ταύτῃ Συνόδῳ ὁρᾶται, (σελ. 286 τοῦ α'. τόμου τῆς συλλογῆς τῶν συνόδων) καὶ ἐν τῇ ε'. πράξει τῆς αὐτῆς. (σελ. 155 τοῦ αὐτοῦ τόμου). Πλὴν ἔν και τὰς προσθήκας ταύτας καὶ ἐναλλαγὰς ἡ Β'. αὕτη εἰς τὸ Σύμβολον τῆς ἐν Νικαίᾳ. ἐποίησε, μ' ὄλον τοῦτο αἰ μετὰ ταῦτα Σύνοδοι, ὡς ἐν Σύμβολον, τὸ τῆς Α'. καὶ τὸ τῆς Β'. ἐδέξαντο. Διὰ τὶ δὲ τὰς προσθήκας ταύτας ἐποίησεν αὕτη, ὅρα εἰς τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ ζ'. Κανόνος τῆς Γ'. Κοντὰ δὲ εἰς ταῦτα πάντα, καὶ τοὺς παρόντας ζ'. Κανόνας ἐξέθετο, εἰς τὴν τῆς Ἐκκλησίας σύστασιν ἀφορῶντας καὶ εὐταξίαν, ἐπικυρωμένους μὲν ἀορίστως ἀπὸ τὸν Α'. τῆς Δ'. ὠρισμένως δὲ ἀπὸ τὸν Β'. τῆς ε'. καὶ τὸν Α'. τῆς ζ'. (ὅρα τὸν Δοσίθ. σελ. 222 τῆς Δωδεκαβίβλου) (2).

ΟΙ Ζ'. ΚΑΝΟΝΕΣ

ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗΣ Β'. ΣΥΝΟΔΟΥ ΕΡΜΗΝΕΥΟΜΕΝΟΙ

ΚΑΝΩΝ Α'.

Τῆς β'. ε'. τῆς
ε'. α'. τῆς ἐν
Καρθ. β'.

Ὁρίσαν οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει συνεληθόντες ἅγιοι Πατέρες μὴ ἀθετεῖσθαι τὴν πίστιν τῶν Πατέρων τῶν Τριακοσίων δεκαοκτῶ, τῶν ἐν Νικαίᾳ τῆς Βιθυνίας συνεληθόντων, ἀλλὰ μένειν ἐκείνην κυρίαν καὶ ἀναθεματισθῆναι πᾶσαν αἵρεσιν, καὶ ἰδικῶς τὴν τῶν Εὐνομιαμικανῶν, εἴτ' οὖν Εὐδοξικανῶν, καὶ τὴν τῶν Ἡμιαρειῶν, εἴτ' οὖν Πνευματομάχων, καὶ τὴν τῶν Σαββελικανῶν, καὶ τὴν τῶν Μαρκελλιανῶν, καὶ τὴν τῶν Φωτεινικανῶν, καὶ τὴν τῶν Ἀπολιναρικανῶν.

Ἑρμηνεία.

Ὁ πρῶτος οὗτος τῆς παρούσης Συνόδου Κανὼν διαγορεύει ὅτι οἱ ρν'. ἅγιοι Πατέρες, ὅπου ἐσυναχθήσαν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὥρισαν ὅτι, ἡ μὲν ὀρθόδοξος πίστις, ταῦτόν εἰπεῖν τὸ τῆς πίστεως Σύμβολον τῶν τριακοσίων δεκαοκτῶ Πατέρων τῶν συναχθέντων εἰς τὴν Νικαίαν τῆς Βιθυνίας, νὰ μὴ ἀθετηθῆται, ἀλλὰ νὰ μένη στερεὰ καὶ ἀπαρχάρακτος, πᾶσα δὲ αἵρεσις νὰ ἀναθεματισθῆ. Ἰδιαιτέρως δὲ νὰ ἀναθεματισθῆ ἡ αἵρεσις τῶν Εὐ-

κοινῆ κρίσις, ἔχουν οἱ δίκαιοι νὰ βασιλεύουν ἐδῶ εἰς τὴν γῆν χίλια ἔτη ὁμοῦ μὲ τὸν Χριστὸν, καὶ μετὰ ταῦτα νὰ ἀνέλθουν εἰς τοὺς οὐρανοὺς, διὰ τοῦτο καὶ χιλιασταὶ οἱ τοιοῦτοι ὠνομάσθησαν. Δύο δὲ τάγματα χιλιαστῶν ἐστάθησαν. Οἱ μὲν γὰρ ἐξ αὐτῶν ἔλεγον, ὅτι κατὰ τὰ χίλια ἐκεῖνα ἔτη ἔχουν νὰ ἀπολαύσουν κάθε ἀπόλαυσιν, καὶ σωματικὴν ἡδονὴν, ἦσαν δὲ οὗτοι οἱ περὶ Κήρινθον τὸν τοῦ Σίμωνος μαθητὴν κατὰ τὸν α. αἰῶνα, καὶ οἱ Μαρκωνιστὰι κατὰ τὸν β'. αἰῶνα· οἱ δὲ ἔλεγον, ὅτι δὲν θέλουν ἀπολαύσουν ἐμπαθεῖς ἡδονὰς, ἀλλὰ μᾶλλον νοεράς, καὶ πρεπούσας εἰς ἀνθρώπους λογικοὺς, ὧν ἀρχηγὸς ἐστάθη Παπίας ὁ Ἱεραπόλειος (παρ' Εὐσεβ. ἐκκλ. ἱστ. βιβλ. γ'. κεφ. λδ') καὶ ἄλλοι. Ὅθεν καὶ ὁ Ἀπολιναριος τοιοῦτος χιλιαστὴς ἐχρημάτισεν ἐκ τοῦ α. τάγματος, ὡς ἐκ τοῦ μεγάλου Βασιλείου δηλοῦται (ἐπιστολ. σλβ') καὶ ἐκ τοῦ Θεολόγου (λόγ. να') καὶ ἐκ τοῦ Ἱερωνύμου (βιβλ. ιη' εἰς Ἡσαίαν)· διὰ τοῦτο εἰς ἀναίρεσιν τῆς αἵρεσεως ταύτης, προσέθηκεν εἰς τὸ Σύμβολον τῆς ἐν Νικαίᾳ ἡ Σύνοδος αὕτη ἐκεῖνο τὸ λόγιον, δανεισαμένη τοῦτο ἐκ τοῦ λόγου ὅπου εἶπεν ὁ Ἀρχάγγελος Γαβριὴλ πρὸς τὴν Παρθένον καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος. Τὰ δὲ χίλια ἔτη ὅπου λέγει ὁ Ἰωάννης, δὲν ἔχουν νὰ γενοῦν μετὰ τὴν β'. τοῦ Χριστοῦ παρουσίαν, καὶ ἡ βασιλεία τοῦ Κυρίου δὲν εἶναι χρόνιος περιγραπτή, οὔτε βρωσις καὶ πόσις, ὡς εἶπεν ὁ Παῦλος, ἀλλὰ χίλια ἔτη νοοῦνται, κατὰ τοὺς θεολογοῦντας, ὅτι εἶναι τὸ ἀπὸ τῆς α. παρουσίας τοῦ Χριστοῦ, μέχρι τῆς β'. παρατεινόμενον διάστημα, ἐν ᾧ ἰδεσμεύθη ὁ Σατανᾶς, κατὰ τὸν λόγον τοῦ Κυ-

ρίου. Νῦν κρίσις ἐστὶ τοῦ κόσμου τούτου. Νῦν ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου ἐκβληθήσεται ἔξω. (Ἰωάν. ιβ'). ἐν ᾧ ἡ α'. ἀνάστασις ἐγένετο εἰς δικαίωσιν τῶν ψυχῶν διὰ τῆς νεκρώσεως τῆς ἀπιστίας καὶ κακίας, περὶ ἧς εἶπεν ὁ Χριστὸς, ὁ τῶν λόγων μου ἀκούων, καὶ πιστευῶν τῇ πέμψαντί με, μεταβίβηκεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν, καὶ ὁ Ἀπόστολος, εἰ οὖν συνηγέρθητε τῷ Χριστῷ, τὰ ἄνω φρονεῖτε (Κολασ. γ'). Καὶ ἀκολουθῶν ἐν τῷ διαστήματι τούτῳ ἐγένετο ἡ μετὰ τοῦ Χριστοῦ βασιλεία τῶν δικαίων, ἧτις εἶναι ἡ μετ' αὐτοῦ τούτων διὰ τοῦ Πνεύματος ἔνωσις, καὶ τοῦ Θεοῦ αὐτοῦ φωτισμοῦ θεωρία καὶ ἀπόλαυσις, περὶ ἧς εἶπεν ὁ Κύριος, οὐ μὴ γεύσωνται θανάτου, ἕως ἂν ἴδωσι τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. (Μάρκ. θ'. 4.)

(1) Ἀνεπτύξε δὲ καὶ ἀνεπλήρωσεν αὕτη τὸ Σύμβολον τοῦτο, ὡς μὲν Νικηφόρος ὁ Κάλλιστος καὶ ἄλλοι λέγουσι, διὰ τοῦ Γρηγορίου τοῦ Νύσσης. ὡς δὲ ὁ Δοσίθεος (σελ. 4028. τῆς Δωδεκαβίβλου) διὰ τῆς χειρὸς Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, ὅστις ἐν τῷ μέσῳ τῆς Συνόδου ταύτης, ὡς περὶ μία οὐράνιος βροντὴ ταῦτα διὰ τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐβρόντισε καὶ ἐθεολόγησεν· «Ἐὶ μὲν Θεός, οὐ κτίσμα. Μεθ' ἡμῶν γὰρ τὸ κτίσμα τῶν οὐ θεῶν. Εἰ κτίσμα δὲ, οὐ Θεός. Ἦρξατο γὰρ χρονικῶς· ὃ δὲ ἤρξατο, οὐκ ἦν. Οὐ δὲ πρεσβύτερον τὸ οὐκ ἦν, τοῦτο οὐ κυρίως ἔν. Τὸ δὲ μὴ κυρίως ἔν, πῶς Θεός; οὔτε οὖν κτίσμα τῶν τριῶν, οὐδὲ ἐν κτλ. (ἐν τῷ συντακτικῷ).»

(2) Εἶπα ὅτι ἡ Σύνοδος αὕτη ἀνεθεμάτισε πᾶσαν αἵρεσιν γενοῦσαν ἐπὶ Κωνσταντίου, Ἰουλιανοῦ καὶ Οὐαλέντιος, διὰ τὶ ὁ

νομιανῶν(1), ἤτοι τῶν καλουμένων Εὐδοξικῶν, ἢ αἵρεσις τῶν Ἡμιαρειῶν(2), ἤγουν τῶν Πνευματομάχων, ἢ αἵρεσις τῶν ἀκολουθῶν τοῦ Σαββελλίου, (3) ἢ αἵρεσις τῶν τοῦ Μαρκέλλου ὀπαδῶν. (4) Ἡ αἵρεσις τῶν τοῦ Φωτεινοῦ μαθητῶν, (5) καὶ ἡ αἵρεσις τῶν τοῦ Ἀπολινάριου (6).

Συμφωνία.

Συμφώνως μὲ τὸν πρόντη Κανόνα καὶ ὁ ἁ. Κανὼν τῆς σ'. διορίζεται νὰ ᾖναι ἀκαινοτόμητος ἢ παραδοθεῖσα πίστις παρὰ τῶν ἐν Νικαίᾳ, καὶ παρὰ τῶν ρν'. Πατέρων τῆς Συνόδου ταύτης. Καὶ ὁ ε'. τῆς παρουσίας ἀπεδέχθη τοὺς Δυτικούς ὁμολογούντας μίαν θεότητα τῆς Τριάδος, ὁμοίως καὶ ὁ β'. Κανὼν τῆς ἐν Κερθαγένῃ ὀρίζει νὰ μένη βεβία ἢ εἰς τὴν ἁγίαν Τριάδα πίστις τῆς Ἐκκλησίας, κατὰ τὸν τύπον τῆς ἐν Νικαίᾳ, ὡς ὁ ἁ. Κανὼν αὐτῆς λέγει. Πίστεις δόγματα ἀναφέρουσι καὶ ὁ ρκ'. ρκά. ρκβ'. ρκγ'. ρκδ'. ρκέ. ρκς'. ρκζ'. τῆς ἐν Κερθαγένῃ.

Κωνσταντῖος, καὶ μ' ὄλον ὅπου ἐπρέσβευε τὴν ἀιδιότητα τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ἀλλ' ἄπαξ δελεασθεὶς, ὅτι ἡ λέξις ὁμοούσιος ἐστὶν αἰτία σκανδάλου, ὡς μὴ κειμένη ἐν ταῖς Γραφαῖς, ἐμάχητο ἀσπόνδως εἰς τοὺς τοῦτο φρονούντας. Ὅθεν, καὶ ἄλλους ἐξώριζεν, ἐπτύχιζε, καὶ κατεφρόνει, συνόδους διαφόρους ἤθροισεν ἐν τῇ Δύσει καὶ Ἀνατολῇ κατὰ τοῦ ὁμοουσίου. Τοὺς αἰρετικούς Ἐπισκόπους περιποιεῖτο, καὶ εἰς τοὺς μεγάλους θρόνους ἀνεθίβαζεν, ὅτινες ἐδικούς τοὺς ἐκκλησιαστικούς ἐχειροτόνουν. Ὁ δὲ Ἰουλιανὸς ἐποίησεν ὅσα δὲν ἔκαμαν οἱ πρό αὐτοῦ βασιλεῖς καὶ διώκται. Ὁ δὲ Οὐάλης οὐ μόνον ἐπραξεν ὅσα καὶ ὁ Κωνσταντῖος, ἀλλ' ἀρειανὸς ὢν, διωγμὸν ἐκίνησε κατὰ τῆς Ἐκκλησίας, χειρότερον ἀπὸ τὸν τῶν εἰδωλολατρῶν, ὥστε καὶ αὐτοὺς τοὺς Ἀσκητὰς τῆς ἐρήμου, ὁ ὁμόφρων αὐτοῦ Λούκιος ὁ Ἀλεξανδρείας ἔδειρεν, ἀπέκτεινεν, ἐξώρισε, καὶ ἐδήμεισε τὸν κλῆρον. Οὐ μόνον δὲ οὗτοι, ἀλλὰ καὶ αἱ ἄλλαι αἵρεσις, καὶ οἱ Ἕλληνας καὶ Ἰουδαῖοι εἶχον εἰς τοὺς καιροὺς τῶν ἁδαιαν, οἱ δὲ ὀρθόδοξοι ἐδιώκοντο. Διήρκεσαν δὲ οἱ τρεῖς Βασιλεῖς οὗτοι διώκοντες τὴν Ἐκκλησίαν, ἕως τεσσαράκοντα ἔτη, ἕως ὅπου ὀλίγοι τινὲς ἅγιοι διέμειναν ὀρθόδοξοι ἐλέγχοντες τὰς αἵρεσις, ὅτινες, βασιλεύοντες τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου, καιροῦ δραξάμενοι, ἤθροίσθησαν εἰς τὴν οἰκουμένην Σύνοδον ταύτην.

(1) Σημεῖωσαι ὅτι οἱ τοῦ Ἀρείου ὀπαδοὶ ὑστερα ἀπὸ τὴν ἐν Νικαίᾳ α'. Σύνοδον εἰς τρεῖς τάξεις διηρίθησαν, κατὰ τὸν Ἐπιφ. αἴρεσ. ογ'. καὶ οδ', καὶ ἄλλοι ὀνομάζοντο Ἀνόμοιοι, διατὶ ἔλεγον τὸν Υἱὸν κατὰ πάντα ἀνόμιον τοῦ Πατρὸς, ἀρχηγὸς τῶν ὀποίων ἐστάθη ὁ, τε Εὐνόμιος ὁ Γαλάτης, ὁ καὶ Κυζίκου χρηματίσας Ἐπίσκοπος, ὅστις καὶ ἀνεβάπτειζε τοὺς ἐρχομένους εἰς τὴν κακοδοξίαν τοῦ εἰς μίαν μόνην κατάδυσιν, ἄνω μὲν ἔχοντας τοὺς πόδας, κάτω δὲ τὴν κεφαλὴν. Ἐφλυάρει δὲ, καὶ ὅτι κόλασις καὶ γέεννα ἀληθῶς οὐκ ἐστίν, ἀλλὰ μόνον διὰ φόβον ἠπειλήθη, καὶ σὺν τούτῳ ὁ Ἀέτιος. Ὀνομάζοντο δὲ οἱ Εὐνομιανοὶ, καὶ Εὐδοξιανοὶ ἀπὸ Εὐδοξίου ὁμόφρονος τοῦ Εὐνομίου, τοῦ χρηματίσαντος Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, καὶ τὸν Εὐνόμιον Κυζίκου χειροτονήσαντος.

(2) Ἄλλοι δὲ ὀνομάζοντο Ἡμιάρειοι, ἐπειδὴ κατὰ τὸ ἡμισυ ἐμέτεχαν ἀπὸ τοῦ Ἀρείου τὴν αἵρεσιν, ὅτινες τὸν Υἱὸν μὲν ἔλεγον ὁμοίον κατὰ πάντα, καὶ ὁμοούσιον μὲ τὸν Πατέρα, τὴν λέξιν δὲ τοῦ ὁμοουσίου δὲν ἤθελαν νὰ παραδεχθῶν ὡς ἀνωτέραν, καὶ μ' ὄλον ὅπου αὐτὴ ἦτο ἐν χρήσει καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Πατρᾶσι πρὸ τῆς α'. Συνόδου (ὅρα εἰς τὰ προλεγόμενα τῆς α'. Συνόδου). Τούτων δὲ ἀρχηγὸς ἐγένετο ὁ ἐκ τῆς Ἀγκύρας Βασίλειος. Ἀπὸ τὴν πατρίαν δὲ ταύτην τῶν Ἡμιαρειῶν ὁ Μακεδόσιος ὢν, καὶ κατὰ τῆς τοῦ ἁγίου Πνεύματος θεότητος πόλε-

μον ἤγειρεν, ὃν καὶ ἡ παρούσα β'. Σύνοδος καταδίκασεν, ἀφ' οὗ καὶ οἱ ὀπαδοὶ αὐτοῦ Πνευματομάχοι ἐκλήθησαν. Οἱ δὲ τρίτοι, οὔτε ὁμοίον ἔλεγον τὸν Υἱὸν, οὔτε ἀνόμιον, μέσον βαίνοντες τῶν Ἀρειανῶν καὶ Ἡμιαρειῶν.

(3) Σαββέλλιος ὁ ἀπὸ Λυδίας καὶ Πτολεμαῖδος τῆς Πενταπόλεως χρηματίσας Ἐπίσκοπος, τὴν αἵρεσιν τοῦ Νοητοῦ, Σμυρναίου μὲν κατὰ Θεόδωρ. καὶ Ἐπιφάνιον, Ἐφροῦ δὲ κατὰ Ἀυγουστ. διαδεξάμενος, τοσοῦτον αὐτὴν διέσπειρεν, ὥστε οἱ ταύτην ληροῦντες νὰ μὴ ὀνομάζωνται Νοητιανοὶ, ἀλλὰ Σαββελλιανοὶ ἐξ αὐτοῦ. Ἐλεγε δὲ οὗτος τὸν Πατέρα, καὶ τὸν Υἱὸν καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα, τρεῖς ὀνομασίας ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ προσώπου, καὶ κατὰ τὰς διαφορὰς τῶν ἐνεργειῶν, ποτὲ μὲν νὰ ὀνομάζεται Πατήρ, ποτὲ δὲ Υἱὸς, ποτὲ δὲ Πνεῦμα.

(4) Μάρκελλος ἐξ Ἀγκύρας ἦτο ἐνηγκαλισθὴ δὲ τὴν αἵρεσιν τοῦ Σαββελλίου, καὶ οὐ μόνον ψιλὸν ἄνθρωπον ἔλεγε τὸν Χριστὸν, ἀλλὰ καὶ ἐφλυάρει ὅτι μετὰ τὴν δευτέραν κρίσιν ἔχει νὰ ἀπορριφθῆ τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου, καὶ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ μὴ ὄν, κατὰ τὸν Εὐσεβ. ἐκκλ. ιστορ. βιβλ. γ'. καὶ ἀκολουθῶς ἡ Βασιλεία αὐτοῦ νὰ ἔχη τέλος.

(5) Φωτεινὸς ὁ ἀπὸ Σιρμίων καταγόμενος, καὶ Σιρμίου Ἐπίσκοπος χρηματίσας, τὰ αὐτὰ ἐφρόνησε μὲ τὸν Σαμοσατία Παῦλον. Οὔτε γὰρ τὴν ἁγίαν Τριάδα ὁμολόγει, τὸν Θεὸν, Πνεῦμα μόνον δημιουργὸν ὀνομάζων τοῦ παντός, τὸν δὲ Λόγον, προφορικὸν μόνον, ὡς ὄργανόν τι μηχανικόν, οὔτε τὸν Χριστὸν Θεὸν ἔλεγεν, ἀλλὰ ψιλὸν ἄνθρωπον, τοῦ Θεοῦ λόγον τὸν προφορικὸν ἐκείνον ὑποδεξάμενον, καὶ ἀπὸ τῆς Μαρίας τὴν ὑπαρξίν λαβόντα. Κατὰ τὸν Σωζόμενον ἐκκλ. ιστορ. βιβλ. δ'. κεφ. σ'. περὶ τούτου ὅρα καὶ τὸν ζ'. Λαοδικ.

(6) Ἀπολινάριος ὁ ἐν Λαοδικείᾳ τῆς Συρίας γεγονώς Ἐπίσκοπος, τὴν αἵρεσιν τοῦ Ἀρείου διαδεξάμενος, τοῦ λέγοντος πρὸς τοὺς ἄλλοις, καὶ ὅτι ὁ λόγος ἀντὶ ψυχῆς ἦτο εἰς τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ. Κατὰ τε Ἀθαν. καὶ Ἐπιφάν. Ποτὲ μὲν ἔλεγεν, ὅτι ὁ Λόγος ἔλαβε σῶμα χωρὶς ψυχῆς, ποτὲ δὲ ἀισχυνόμενος τὴν ἀγνωσίαν του, ἔλεγεν, ὅτι ἔλαβε ψυχὴν, ἄνουν ὁμοῦ, καὶ ἄλογον, χωρίζων, κατὰ τοὺς Πλατωνικούς, τὴν ψυχὴν ἀπὸ τὸν νοῦν, ὅστις ἔλεγεν, ὅτι δὲν πρέπει νὰ προσκυνῶμεν ἄνθρωπον θεοφόρον, πρὸς τὸν ὅποιον ἀντιστρέφων ὁ Θεολόγος Γρηγόριος ἔλεγεν, ὅτι πρέπει νὰ προσκυνῶμεν ὄχι σάρκα θεοφόρον, ἀλλὰ Θεὸν ἀνθρωποφόρον. Γρηγόριος ἐπιστ. β'. πρὸς Κληρόνιον. Οὗτος ἐφλυάρει ἀκόμη καὶ ὅτι τὴν σάρκα εἶχεν ὁ Χριστὸς ἀπ' αἰῶνος, κακῶς ἐνόων τὸ, ὁ δεῦτερος ἄνθρωπος ἐξ οὐρανοῦ, καὶ ἀκολούθως ὅτι νὰ μὴ ἔλαβε σάρκα ἐκ τῆς Παρθένου, ὡς μαρτυρεῖ ὁ Βασίλειος ἐν μιᾷ ἐπιστολῇ.

E. T. Δ. Π. ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

ΚΑΝΩΝ Β'.

Τοὺς ὑπὲρ διοίκησιν Ἐπισκόπους τὰς ὑπερορίοις ἐκκλησίαις μὴ ἐπιέναι, μηδὲ συγγέειν τὰς ἐκκλησίας, ἀλλὰ κατὰ τοὺς Κανόνας, τὸν μὲν Ἀλεξανδρείας Ἐπίσκοπον, τὰ ἐν Αἰγύπτῳ μόνον οἰκονομεῖν, τοὺς δὲ τῆς Ἀνατολῆς Ἐπισκόπους, τὴν Ἀνατολικὴν μόνην διοικεῖν, φυλαττομένων τῶν ἐν τοῖς Κανόσι τὰς κατὰ Νίκαιαν πρεσβείων τῆ Ἀντιοχείων Ἐκκλησία, καὶ τοὺς τῆς Ἀσιανῆς διοικήσεως Ἐπισκόπους, τὰ κατὰ τὴν Ἀσιανὴν μόνον διοικεῖν, καὶ τοὺς τῆς Ποντικῆς, τὰ τῆς Ποντικῆς μόνον, καὶ τοὺς τῆς Θρακικῆς, τὰ τῆς Θρακικῆς μόνον οἰκονομεῖν. Ἀκλήτους δὲ Ἐπισκόπους ὑπὲρ διοίκησιν μὴ ἐπιβαίνειν ἐπὶ χειροτονία, ἢ τισιν ἄλλαις οἰκονομίαις ἐκκλησιαστικαῖς. Φυλαττομένου δὲ τοῦ προγεγραμμένου περὶ τῶν διοικήσεων Κανόνος, εὐδηλον ὡς τὰ καθ' ἑκάστην ἐπαρχίαν ἢ τῆς ἐπαρχίας Σύνοδος διοικήσει, κατὰ τὰ ἐν Νικαίᾳ ὠρισμένα. Τὰς δὲ ἐν τοῖς βαρβαρικοῖς ἔθνεσι τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας οἰκονομεῖσθαι γρῆ κατὰ τὴν κρατήσαν συνήθειαν τῶν Πατέρων.

Ἑρμηνεία

Ἐπειδὴ ὡς μαρτυρεῖ ὁ Σωκράτης βιβλ. ε', κεφ. η'. τὸ ὑπερορίως ἐνεργεῖν πρότερον ἐγένετο ἀδιαφόρως διὰ τοὺς διωγμοὺς, τὸ ὅποιον, ὡς λέγει ὁ Θεοδώρητος, κατὰ πολὺν ζῆλον ἔκαμνε καὶ ὁ μακάριος Εὐσέβιος ὁ Σαμοσάτων, διὰ τοῦτο εἰρήνης ἀναφανείσης ἐν τῇ καθόλου Ἐκκλησίᾳ, ἐξετέθη ὁ παρῶν Κανὼν, ὅστις οὔτε διὰ μόνους τοὺς Μητροπολίτας τοὺς αὐτοκεφάλους ἀναφέρει, καθὼς ἠρμήνευσεν ὁ Βαλασαμὼν, οὔτε διὰ μόνους τοὺς Πατριάρχας, (1) ἀλλὰ καὶ διὰ τοὺς δύο ἁμοῦ, κατὰ τὸν Δοσίθ. (σελ. 233. τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις Πατριαρχευσάντων), ἵνα ἕκαστος αὐτῶν ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐπαρχίᾳ καὶ διοικήσει οἰκονομεῖ, καὶ ὅχι ἐν ἀλλοτρίᾳ ἐπιβαίνῃ, καὶ συγγέῃ τὰ δίκαια τῶν ἐκκλησιῶν, ἀλλὰ κατὰ τοὺς Κανόνες. (τὸν σ'. δηλ. καὶ ζ'. τῆς α., καὶ πολλῶ μᾶλλον, κατὰ τὸν λδ'. καὶ λε'. τοὺς Ἀποστολικούς) ὁ μὲν Ἀλεξανδρείας νὰ οἰκονομῇ μόνος τὰς ἐν Αἰγύπτῳ ἐνορίας (ῥητῶς δὲ ἀναφέρει τὸν Ἀλεξανδρείας ἢ Σύνοδος, διατὶ ὁ Ἀλεξανδρείας Ἐπίσκοπος μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν συνήρησε καὶ ἐχειροτονήθη μὲν ὁ Κυνικός Μάξιμος εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἀπεβλήθη δὲ ὁ μέγας Γρηγόριος, παρὰ τὴν διοίκησιν, καὶ ἐνορίαν αὐτοῦ) οἱ δὲ τῆς Ἀνατολῆς Μητροπολίται, τὰ τῆς Ἀνατολῆς, φυλαττομένων τῶν προνομίων εἰς τὸν Ἀντιοχείας, κατὰ τὸν Κανόνα τῆς ἐν Νικαίᾳ (τὸν σ'. δηλαδὴ), καὶ οἱ τῆς Ἀσιανῆς, καὶ Ποντικῆς καὶ Θρακικῆς Μητροπολίται, νὰ οἰκονομοῦσι μόνον τὰς ἀνηκούσας αὐτοῖς Ἐπαρχίας. (οὔτοι δὲ ἐδιωρίσθησαν νὰ χειροτονοῦνται ὕστερον ἀπὸ τὸν Κωνσταντινουπόλεως, κατὰ τὸν κη'. τῆς δ'.) Προστάζει δὲ πρὸς τοῦτοις, ὅτι καὶ Πατριάρχαι ἁμοῦ, καὶ Μητροπολίται νὰ μὴ ἐπιπηδῶσιν ὑπὲρ τὰς διοικήσεις καὶ Ἐπαρχίας αὐτῶν διὰ νὰ χειροτονοῦν, ἢ ἄλλας ἐκκλησιαστικὰς οἰκονομίας νὰ ἐπιτελοῦν εἰς τῶν ἄλλων τὰς ἐνορίας, χωρὶς νὰ καλεσθοῦν, καὶ ὅτι, ἐκάστης μὲν Ἐπαρχίας τῶν Μητροπολιτῶν τὰς ἐκκλησιαστικὰς ὑποθέσεις, εἴτε ψήφους, εἴτε χειροτονίας, εἴτε ἐπιτίμια, εἴτε λύσεις, καὶ τὰ τοιαῦτα ἄλλα, θέλει οἰκονομήσει ἡ Σύνοδος τῆς Ἐπαρχίας, ἐκάστης δὲ Πατριαρχῶν διοικήσεως, ἢ Σύνοδος τῆς διοικήσεως θέλει διοικήσει τὰς τοιαύτας οἰκονομίας, καθὼς ὥρισεν ἡ ἐν Νικαίᾳ Σύνοδος, (Κανὼνι σ'.) Ταῦτὸν γὰρ εἶναι ἐκεῖνο ὅπου λέγει ἡ ἐν Νικαίᾳ, κανόνας Ἐπίσκοπος νὰ μὴ γίνεταί χωρὶς τῆς γνώμης τοῦ Μητροπολίτου, με τοῦτο ὅπου ἡ παροῦσα λέγει, ὅτι τὰ τῆς ἐκάστης Ἐπαρχίας, ἢ τῆς Ἐπαρχίας Σύνοδος (τοῦ Μητροπολίτου δηλαδὴ) διοικήσει. Αἱ δὲ ἐκκλησίαι τοῦ Θεοῦ αἱ εὐρισκόμεναι μέσα εἰς ἔθνη βάρβαρα, εἰς τὰς ὁποίας, ἢ οὔτε τόσοι πολλοὶ Ἐπίσκοποι δὲν εὐρίσκοντο, ὥστε ὅπου νὰ ἐξαρκοῦσιν εἰς Συνόδου συμπλήρωσιν, ἢ ἦτο ἀνάγκη νὰ ὑπάγῃ τινὰς ἐκεῖ ἐλλόγιμος Ἐπίσκοπος διὰ νὰ ἐπιστηρίξῃ τοὺς χριστιανοὺς εἰς τὴν πίστιν. Αὗται, λέγω, αἱ ἐκκλησίαι, πρέπει νὰ οἰκονομοῦνται κατὰ τὴν ἐπικρατήσαν συνήθειαν τῶν Πατέρων. Δηλαδὴ πρέπει οἱ πλουσιώχωροι, καὶ ἀξιολογώτεροι Ἐπίσκοποι νὰ πηγαίνουν εἰς αὐτάς, διὰ νὰ ἀναπληροῦσι τὰ ἐλλείποντα τῆς κατὰ τόπον συνόδου. Τὸ ὅποιον ἀγκαλὰ νὰ ἦναι παρὰ κανόνας, ὁμῶς διὰ τὴν ἀνάγκην συνεχώρησεν ἡ Σύνοδος. Ἀνάγνωθι τὸν λδ'. καὶ λε'. τοὺς Ἀποστολικούς, καὶ τὸν σ'. τῆς α'.

ΚΑΝΩΝ Γ'.

Τὸν μὲν τοῖ Κωνσταντινουπόλεως Ἐπίσκοπον ἔχειν τὰ πρεσβεῖα τῆς τιμῆς μετὰ τὸν τῆς Ρώμης Ἐπίσκοπον, διὰ τὸ εἶναι αὐτὴν Νέαν Ρώμην.

(1) Σημείωσαι ὅτι ἀγκαλὰ καὶ ὁ Σωκράτης βιβλ. ε', κεφ. η'. λέγει, ὅτι ἡ β'. Σύνοδος διὰ τοῦ παρόντος Κανόνος εἰς Πατριάρχας τὰς ἐκκλησίας διεμοίρασεν, ὁμῶς ὁ Σωζόμενος ὡσάν νὰ ἐρμηνεύῃ τὸν Σωκράτην, καὶ τοὺς παρ' ἐκείνου λεγομένους Πατριάρχας, λέγει, ὅτι ἐφάνη εὐλογον εἰς τὴν Σύνοδον νὰ παραδοθῇ ἡ πίστις τῶν ἐν Νικαίᾳ εἰς ὅλας τὰς ἐκκλησίας διὰ μέ-

σου τῶν κοινωνούντων καὶ ὁμοφρονούντων Ἐπισκόπων, τῶ Κωνσταντινουπόλεως Νεκταρίῳ καὶ τῶ Ἀλεξανδρείας Τιμοθέῳ λοιπὸν ἐκείνους ὅπου εἶπεν ἐκεῖνος Πατριάρχας, κοινωνούντας οὗτος ἠνόμασεν, ὥστε εἶπε καταχρηστικῶς ὠνομάσθησαν Πατριάρχαι, ἀντὶ τοῦ Ἐξάρχου.

Ἑρμηνεία.

Ὁ μὲν ἀνωτέρω Κανὼν κοινῶς περὶ τῶν Πατριαρχῶν (καὶ μάλιστα τοῦ Ἀλεξανδρείας, καὶ Ἀντιοχείας) καὶ Μητροπολιτῶν διωρίσατο, ὁ δὲ πρῶτον ἰδιαιτέρως περὶ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως διορίζεται, καὶ λέγει, ὅτι ὁ Κωνσταντινουπόλεως Πατριάρχης νὰ ἔχη τὰ προνόμια τῆς τιμῆς μετὰ τὸν Πάπαν, καὶ Πατριάρχην τῆς Ρώμης, ἐπειδὴ καὶ αὐτὴ ἡ Κωνσταντινούπολις δηλ. εἶναι καὶ ὀνομάζεται Νέα Ρώμη. Ἡ δὲ μετὰ πρόθεσις, ἐνταῦθα δὲν δηλοῖ τὸ τοῦ χρόνου ὕστερον, καθὼς τινὲς λέγουσι μετὰ τοῦ Ἀριστηνοῦ, ἀλλ' οὔτε ὑποβιβασμὸν καὶ ἐλάττωσιν, καθὼς οὐκ ὀρθῶς ἐρμηνεύει ὁ Ζωναράς (ἐπειδὴ, μὲ τὸ νὰ ἦναι μετὰ τὸν Κωνσταντινουπόλεως ὁ Ἀλεξανδρείας, μετὰ δὲ τὸν Ἀλεξανδρείας ὁ Ἀντιοχείας, καὶ μετὰ τὸν Ἀντιοχείας ὁ Ἱεροσολύμων, κατὰ τὸν λς'. τῆς ς'. ἔσονται τέσσαρα εἶδη ὑποβιβασμοῦ τιμῆς, καὶ ἀκολουθῶς πέντε διάφοροι τιμῆς μίᾳ τῆς ἄλλης ἀνωτέρα, ὅπερ ἐναντίον ἐστὶ πάση τῇ καθολικῇ Ἐκκλησίᾳ, καὶ μόνον δεκτὸν τοῖς Λατίνοις καὶ Λατινόφροσιν), ἀλλὰ δηλοῖ ἰσότητά τιμῆς, καὶ τάξιν, καθ' ἣν ὁ μὲν ἐστὶ πρῶτος, ὁ δὲ, δεύτερος. Ἰσότητά μὲν τιμῆς δικτὶ καὶ οἱ ἐν Χαλκηδόνι Πατέρες, Κανόνι κη'. λέγουσιν, ὅτι οἱ ρν'. οὗτοι Ἐπίσκοποι τὰ ἴσα πρεσβεῖα τῷ τῆς πλκίης Ρώμης δεδῶκασι τῷ τῆς νέης Ρώμης, καὶ οἱ ἐν Τρούλλῳ Κανόνι λς'. λέγουσι τῶν ἴσων τῷ Ρώμης ἀπολαύειν πρεσβεῖων τὸν Κωνσταντινουπόλεως. Τάξιν δὲ, διατὶ καὶ ἐκεῖνοι καὶ τοῦτοι ἐν τοῖς αὐτοῖς Κανόσι δεύτερον μετὰ τὸν Ρώμης λέγουσι τὸν Κωνσταντινουπόλεως, οὐχὶ δεύτερον τῇ τιμῇ, ἀλλὰ δεύτερον τῇ τάξει τῆς τιμῆς. Κατὰ γὰρ τὴν φύσιν τῶν πραγμάτων, ἀδύνατον εἶναι νὰ εὑρεθοῦν δύο τινὰ ἴσα ὄντα, καὶ πρῶτα καὶ δεύτερα λεγόμενα πρὸς ἄλληλα, χωρὶς τάξεως. Δι' ὅ καὶ ὁ Ἰουστινιανὸς αὐτολεξεῖ ἐν Νεαροῦ ρλ'. κειμένη ἐν βίβλ. ε. τῶν Βασιλικ. τίτλ. γ'. τὸν μὲν Ρώμης, λέγει πρῶτον, τὸν δὲ Κωνσταντινουπόλεως δευτέραν τάξιν ἐπέχοντα μετὰ τὸν Ρώμης. Σημειῶσι δὲ ὅτι, ἐπειδὴ ὁ Ζωναράς ἐρμηνεύων τὸν Κανόνα, τὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ τοῦτο προτίθησι θέσπισμα, φανερόν ἐστιν, ὅτι τὴν ἐλάττωσιν καὶ ὑποβιβασμὸν ὁποῦ εἶπεν ἀνωτέρω τοῦ Κωνσταντινουπόλεως πρὸς τὸν Ρώμης, κατὰ τὴν τάξιν μόνον εἶπε τῆς τιμῆς, καὶ οὐ κατὰ τὴν τιμὴν ἀπλῶς, καθ' ἣν καὶ ἐν ταῖς ὑπογραφαῖς καὶ ἐν ταῖς καθέδραις, καὶ ἐν τοῖς μνημοσύνοις τῶν ὀνομάτων αὐτῶν, ὁ μὲν, προτερεῦει, ὁ δὲ, ἔπεται. Τινὲς μὲν οὖν λέγουσιν, ὅτι τιμὴν μόνον δίδωσιν εἰς τὸν Κωνσταντινουπόλεως ὁ παρὼν Κανὼν, ὕστερον δὲ ἡ κατεπείγουσα χρεία δέδωκεν αὐτῷ καὶ τὴν ἐξουσίαν τοῦ χειροτονεῖν τοὺς ἐν τῇ Ἀσίᾳ, καὶ Πόντῳ, καὶ Θράκῃ Μητροπολίτας. Ἡ δὲ ἐν Χαλκηδόνι Σύνοδος ἐν τῇ πρὸς Λέοντα ἐπιστολῇ λέγει, ὅτι ἐξ ἀρχαίου ἔθους εἶχεν αὐτὸς τὴν τοιαύτην τοῦ χειροτονεῖν ἐξουσίαν, ἐβεβίωσε δὲ μόνον ταύτην ὁ κη'. τῆς αὐτῆς δ'. Συνόδου (1). Ἀνάγνωθι καὶ τὸν κη'. τῆς δ'.

ΚΑΝΩΝ Δ'.

Περὶ Μαξίμου τοῦ Κυνικοῦ, καὶ τῆς κατ' αὐτὸν ἀταξίας τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει γενομένης, ὥστε μῆτε Μάξιμον Ἐπίσκοπον, ἢ γενέσθαι, ἢ εἶναι, μῆτε τοὺς παρ' αὐτοῦ χειροτονηθέντας ἐν ὁμοθυπόποτε βαθμῶ κλήρου. Πάντων καὶ τῶν περὶ αὐτὸν, καὶ τῶν παρ' αὐτοῦ γενομένων ἀκυρωθέντων.

Ἑρμηνεία.

Ὁ παρὼν Κανὼν διορίζεται ὅτι ὁ Μάξιμος οὗτος (2) νὰ μὴ λογίζεται ὅτι ὄλως ἔγινεν, ἢ εἶναι Ἐπίσκοπος, μῆτε οἱ παρ' αὐτοῦ χειροτονηθέντες εἰς οἰονδὴ τινὰ βαθμὸν, νὰ μὴ λογίζωνται πῶς ὄλως ἐχειροτονήθησαν, ἐπειδὴ ὄλως ἀκυρώθησαν, τῶσον δηλαδὴ ἢ εἰς αὐτὸν παρ' ἐνορίαν, καὶ παρὰ κανόνας γενομένη ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων χειροτονία, ὅσον καὶ αἱ παρ' αὐτοῦ εἰς τοὺς ἄλλους γενόμεναι χειροτονίαι.

(1) Σημειῶσαι, ὅτι, ἐπειδὴ ὁ δυσειθὴς Διόσκορος ἠθέτησε τὸν παρόντα Κανόνα, καὶ ἐν τῇ ἐν Ἐφέσῳ ληστρικῇ Συνόδῳ εἰς τὸν πέμπτον τόπον ἔβαλε νὰ καθίσῃ ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἅγιος Φλαβιανὸς, διὰ τοῦτο ὁ Εὐσέβιος Δορυλαίου ἀπελθὼν εἰς τὴν Ρώμην, παρόντων κληρικῶν Κωνσταντινουπόλεως, ἀνέγνω τὸν Κανόνα τοῦτον τῷ ἀγιωτάτῳ Πάπᾳ Ρώμης Λέοντι, ὅστις καὶ ἀπεδέξατο αὐτόν.

(2) Ὁ Μάξιμος οὗτος Αἰγύπτιος ἦν, φιλόσοφος Κυνικός τὴν ἐπαγγελίαν (Κυνικοὶ δὲ ἐλέγοντο διὰ τὴν ἀσθάθειαν καὶ ἀδιαντροπίαν ὁποῦ εἶχον, τὴν ὁμοίαν μὲ τὸς κύνας) φιλιωθείς δὲ μὲ τὸν Θεολόγον Γρηγόριον ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐκατηχίθη ὑπ' αὐτοῦ καὶ ἐβαπτίσθη, καὶ δὴ καὶ εἰς τὸν κλῆρον συνηριθμήθη, ὑπερασπιστὴς τοῦ ὁμοουσίου γενόμενος. Ἐπιβουλεύσας δὲ ὕστερον τὸν θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐπέμψε χρήματα πρὸς τὸν Ἀλεξανδρείας Πέτρον, κἀκεῖνος ἀπέστειλέ τινας καὶ ἐχειροτόνησαν αὐτὸν Κωνσταντινουπόλεως ἐν οἴκῳ χωραύλου τινός,

κατὰ τὸν μαθητὴν Γρηγορίου Γρηγόριον τὸν συγγραψάμενον τὸν βίβλον αὐτοῦ. Ὡς δὲ ὁ Θεοδώρητος, λόγ. ε. κεφ. η. καὶ ὁ Σωζόμενος βιβλ. ζ'. κεφ. θ'. λέγουσιν, ἐλθόντες εἰς Βυζάντιον οἱ Αἰγύπτιοι Ἐπίσκοποι μετὰ τοῦ Ἀλεξανδρείας Τιμοθέου, ἔκλεψαν τὴν χειροτονίαν, καὶ κατέστησαν τὸν Μάξιμον Κωνσταντινουπόλεως ἰδοῦσα δὲ ἡ Σύνοδος τὸ ἄτοπον, ἐκάθην αὐτὸν καὶ τὰς ὑπ' αὐτοῦ γενομένας χειροτονίας ἀκύρους ἀπίδειξεν. Ἐπειδὴ δὲ ὁ αὐτὸς Μάξιμος ἐφανερῶς ὅτι φρονεῖ τὰ τοῦ Ἀπολιναρίου, καὶ ἀνεθεματίσθη πρὸς τοῦτοις ὑπὸ τῆς Συνόδου. Λέγουσι δὲ οἱ Παπισταὶ, ἀλλὰ δὴ καὶ καυχῶνται, ὅτι ὁ Κῶων οὗτος προσήλθεν εἰς τὸν Πάπαν, καὶ μετανοήσας ἐσυγχωρήθη ὑπ' αὐτοῦ. Κατὰ τοῦ Μαξίμου τοῦτου συνέγραψεν ὁ Θεολόγος Γρηγόριος καὶ διὰ στίχων, καὶ διὰ λογογραφικῶν λόγων αὐτός, λέγων, τὴν Ἐκκλησίαν ἐσπάραξε, καὶ παραχῆς αὐτὴν καὶ θορόβου ἐνέπλησε, λύκος ἀντὶ ποιμένος ὄρθεις, καὶ πάντα συγχωρῶν ἐτοίμως τοῖς πταίουσιν ὑπὲρ ἐνός τοῦ ἀσεβεῖν ἐν τοῖς δόγμασι. Παρὰ τῷ Μαξίμῳ

ΚΑΝΩΝ Ε΄.

Τῆς β'. α'. τῆς γ'.
α'. τῆς ἐν Καρ.
α'. β'.

Περὶ τοῦ Τόμου τῶν Δυτικῶν, καὶ τοὺς ἐν Ἀντιοχείᾳ ἀπεδεξάμεθα τοὺς μίαν ὁμολογούντας Πατρὸς, καὶ Υἱοῦ, καὶ ἁγίου Πνεύματος θεότητα.

Ἑρμηνεία.

Ὁ Κανὼν οὗτος εἰδικὸς ἐστὶ καὶ μερικὸς. Λέγει γὰρ, ὅτι, καθὼς ἀπεδεξάμεθα τὸν τόμον τῶν Δυτικῶν, δηλαδὴ τὸν ὅρον τὸν βεβαιούντα μὲν τὸ ἅγιον σύμβολον τῶν ἐν Νικαίᾳ Πατέρων, ἀναθεματίζοντα δὲ πάντας τοὺς φρονοῦντας τὸ ἐναντίον, τὸν ὅποιον ἐξέθεντο οἱ Δυτικοὶ Πατέρες οἱ ἐν τῇ Σαρδικῇ συναχθέντες (1). Οὕτω παρομοίως ἀπεδεξάμεθα καὶ τὸν ὅρον τῆς πίστεως τῶν ἐν Ἀντιοχείᾳ συνελθόντων (2). Οἵτινες ὁμολογοῦσι μίαν θεότητα Πατρὸς, καὶ Υἱοῦ, καὶ ἁγίου Πνεύματος, παρομοίως δηλαδὴ μὲ τούτους ἐν Νικαίᾳ συνελθόντας Πατέρας.

ΚΑΝΩΝ ΣΤ΄.

Ἄπος. οδ'. τῆς
δ'. θ'. ιζ'. κα.
τῆς Καρθ. η'.
ιβ'. ιδ'. ιε'. ις'.
κζ'. λς'. λς'.
ρε'. ρδ'. ρλζ'.
ρλη. ρλθ'. τῆς
Ἀντι. ιβ'. ιδ'. ιε'.

Ἐπειδὴ πολλοὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν εὐταξίαν συγγεῖν, καὶ ἀνατρέπειν βουλόμενοι φιλέχθρως καὶ συκοφαντικῶς, αἰτίας τινὰς κατὰ τῶν οἰκονομούντων τὰς ἐκκλησίας ὀρθοδόξων Ἐπισκόπων συμπλάσσουν, οὐδὲν ἕτερον, ἢ ἀχρειαίνειν τὰς τῶν ἱερέων ὑπολήψεις, καὶ παραγὰς τῶν εἰρηνευόντων λαῶν κατασκευάζειν ἐπιχειροῦντες. Τούτου ἕνεκεν ἤρесе τῇ ἁγίᾳ Συνόδῳ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει συνδραμόντων Ἐπισκόπων, μὴ ἀνεξετάστως προσιεσθαι τοὺς κατηγοροῦς μηδὲ πᾶσιν ἐπιτρέπειν τὰς κατηγορίας ποιεῖσθαι κατὰ τῶν οἰκονομούντων τὰς ἐκκλησίας, μηδεμὴν πάντας ἀποκλείειν· ἀλλ' εἰ μὲν τις, οἰκείαν τινὰ μέμφιν, τοῦτ' ἐστὶ ἰδιωτικὴν, ἐπαγάγοι τῷ Ἐπισκόπῳ, ὡς πλεονεκτηθεὶς ἢ ἄλλο τι παρὰ τὸ δίκαιον παρ' αὐτοῦ πεπονθὼς, ἐπὶ τῶν τοιούτων κατηγοριῶν μὴ ἐξετάζεσθαι, μήτε τὸ πρόσωπον τοῦ κατηγοροῦ, μήτε τὴν ὀρησκίαν. Χρὴ γὰρ παντὶ τρόπῳ, τότε συνειδὸς τοῦ Ἐπισκόπου ἐλεύθερον εἶναι, καὶ τὸν ἀδικεῖσθαι λέγοντα, οἷας ἂν ἡ ὀρησκίας, τῶν δικαίων τυγχάνειν. Εἰ δὲ ἐκκλησιαστικὸν εἶη τὸ ἐπιφερόμενον ἔγκλημα τῷ Ἐπισκόπῳ, τότε δοκιμάζεσθαι χρὴ τῶν κατηγορούντων τὰ πρόσωπα. ἵνα πρῶτον μὲν αἰρετικούς μὴ ἐξῆ κατηγορίας κατὰ τῶν ὀρθοδόξων Ἐπισκόπων ὑπὲρ ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων ποιεῖσθαι. Αἰρετικούς δὲ λέγομεν τοὺς τε πάλαι τῆς ἐκκλησίας ἀποκηρυχθέντας, καὶ τοὺς μετὰ ταῦτα ὑφ' ἡμῶν ἀναθεματισθέντας. Πρὸς δὲ τούτοις, καὶ τοὺς τὴν πίστιν μὲν τὴν ὑγιᾶ προσποιουμένους ὁμολογεῖν, ἀποχίσαντας δὲ καὶ ἀντισυνάγοντας τοῖς Κανονικοῖς ἡμῶν Ἐπισκόποις. Ἐπειτα δὲ καὶ οἵτινες τῶν ἀπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἐπ' αἰτίας τισὶ προκατεγνωσμένοι εἶεν καὶ ἀποβεβλημένοι, ἢ ἀκοινωνήτοι, εἴτε ἀπὸ κλήρου

τούτῳ Σισίνιος ὁ τῶν Ναυατιανῶν Ἐπίσκοπος, ἅμα τῷ βασιλεὶ Ἰουλιανῷ τὰ φιλόσοφα μαθήματα ἐπαιδεύθη. Κατὰ τὸν Σωκράτην βιβλ. ε'. κεφ. κα'.

(1) Ἡ αἰτία ὅπου ἐγένετο ὁ τόμος οὗτος, ὡς ἐν συντόμῳ ἐστὶν αὐτῇ. Ἐπειδὴ ἔμαθον Κωνσταντῖος καὶ Κώνστας οἱ Βασιλεῖς, ὅτι οἱ περὶ τὸν Εὐσέβιον ταραττοῦσι τὰς ἐκκλησίας, καὶ ὅτι ἐκάθηραν τὸν μέγαν Ἀθανάσιον, καὶ Παῦλον Κωνσταντινουπόλεως, ἐπρόσταξαν νὰ συναχθῆ Συνόδος ἐν τῇ Σαρδικῇ τῇ Ἀλυρικῇ πόλει, τόσον Δυτικῶν Πατέρων, ὅσον καὶ Ἀνατολικῶν· οἱ μὲν οὖν Ἀνατολικοὶ ἀπερχόμενοι εἰς τὴν Σύνοδον ἔγραψαν ἀπὸ Φιλιππουπόλεως εἰς τοὺς Δυτικούς νὰ μὴ συγκαθίσουν εἰς τὴν Σύνοδον τὸν Ἀθανάσιον καὶ Παῦλον ὡς καθηρημένους· ἦσαν γὰρ ἐχθροὶ τοῦ ὁμοουσίου· οἱ δὲ Δυτικοὶ ἀντέγραψαν αὐτοῖς, ὅτι οὐ γινώσκουσιν αὐτοὺς καθηρημένους ἢ πταίστας. Ταῦτα μαθόντες οἱ Ἀνατολικοὶ ἀνεχώρησαν ἀπὸ τῆς Συνόδου, καὶ ἐπέστρεψαν εἰς τὴν Φιλιππούπολιν· οἱ δὲ Δυτικοὶ μόνοι μέναντες, τὴν Σύνοδον ἐτέλεσαν, ἀθωώσαντες μὲν τὸν Ἀθανάσιον καὶ Παῦλον, βεβαιώσαντες δὲ καὶ τὴν ἐν Νικαίᾳ πίστιν, καὶ μηδὲν προσθέντες, ἢ ἀφαιρέσαντες. Ταύτην λοιπὸν τὴν ἐκθεσιν καὶ βεβαίωσιν τῆς πίστεως, τόμον τῶν Δυτικῶν μόνων, καὶ οὐχὶ τῶν Ἀνατολικῶν, ὡς ἀναχωρησάντων, ὀνομάζει ὁ παρῶν Κανὼν.

(2) Ὁ Σωκράτης βιβλ. β'. κεφ. ι'. διηγεῖται ὅτι οἱ περὶ τὸν

Νικομηδείας Εὐσέβιον ἐν τῇ κατὰ Ἀντιόχειαν Συνόδῳ τῇ ἐπὶ Κωνσταντίνου συγκροτηθείσῃ, τελείως μὲν δὲν ἐκατηγόρησαν τὴν ἐν Νικαίᾳ πίστιν, κατ' ἄλλο δὲ ὕφος καὶ φράσιν, ὅρον πίστεως συνθέντο, εἰς τὴν ὅποιαν φαίνονται, ὅτι ὁμολογοῦσι μίαν θεότητα τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἥτις πίστις αὐτόθι κεῖται παρὰ τῷ Σωκράτει. Τοῦτον λοιπὸν τὸν ὅρον τῆς πίστεως λέγει ὁ παρὼν Κανὼν ὅτι ἀπεδέχθη ἡ Σύνοδος (ἀγκαλὰ καὶ ὑπούλιως οὗτος νὰ συνετίθῃ τὸ πρῶτον παρὰ τῶν Εὐσεβιανῶν, ἕως ὅπου ἀπὸ ὀλίγον ὀλίγον νὰ ἐλυθῶσιν τοὺς πολλοὺς εἰς τὴν δόξαν τῶν Ἀρειανῶν, καθὼς αὐτόθι λέγει ὁ ἴδιος Σωκράτης), τὸν ὅποιον ὅρον καὶ τόμον καὶ ὁ Θεοδώρητος βιβλ. ε'. κεφ. θ'. ἀναφέρει. Ἐν γὰρ τῇ Συνοδικῇ ἐπιστολῇ, ὅπου ἡ παροῦσα β'. Σύνοδος ἐπιστέλλει εἰς τοὺς Ρωμαίους, μνείαν τούτου ποιεῖται, τάδε ἐπὶ λέξεως λέγουσα· «Τὰ μὲν οὖν κατὰ τὴν πίστιν τὴν παρ' ἡμῶν ἀνυποστάτως κηρυττομένην, ὡς ἐν κεφαλαίῳ τοιαῦτα. Περὶ ὧν καὶ ἐπὶ πλείον ψυχασαυγῆθῃναι δυνήσεσθε τῷ τε ἐν Ἀντιοχείᾳ τόμῳ παρὰ τῆς ἐκεῖ συνελθούσης Συνόδου γεγεννημένῳ καταξίωσαντες ἐντυχεῖν, καὶ τῷ πέρυσιν ἐν Κωνσταντινουπόλει παρὰ τῆς αἰκουμένης ἐκτεθέντι Συνόδῳ, ἐν οἷς πλατύτερον τὴν πίστιν ὁμολογήσαμεν. Ὡσπερ οὖν οἱ κε' Κανόνες τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ ἐδέχθησαν, οὕτω καὶ ὁ ἀνωτέρω τῆς πίστεως ὅρος αὐτῆς ὡς ὀρθῶς ἔχων (καίτοι ὑπούλιως) ὑπὸ τῆς β'. Συνόδου ταύτης ἀποδοχῆς ἡξιάθη»

εἴτε ἀπὸ λαϊκοῦ τῆγματος, μὴδὲ τούτοις ἐξείναι κατηγορεῖν Ἐπισκόπου, πρὶν ἂν τὸ οἰκετὸν ἔγκλημα πρότερον ἀποδύσωνται. Ὀμοίως δὲ τοὺς ὑπὸ κατηγορίαν προλαβοῦσαν ὄντας, μὴ πρότερον εἶναι δεκτοὺς εἰς Ἐπισκόπου κατηγορίαν, ἢ ἐτέρων κληρικῶν. πρὶν ἂν ἀθώους ἑαυτοὺς τῶν ὑπαχθέντων αὐτοῖς ἀποδείξωσιν ἐγκλημάτων. Εἰ μὲντοι τινες μήτε αἰρετικοί, μήτε ἀκοινώνητοι εἶεν, μήτε κατεγνωσμένοι, ἢ προκατηγορημένοι ἐπὶ τισὶ πλημμελήμασι, λέγοιεν δὲ ἔχειν τινὰ ἐκκλησιαστικὴν κατὰ τοῦ Ἐπισκόπου κατηγορίαν· τούτους κελεύει ἡ ἅγια Σύνοδος, πρῶτον μὲν ἐπὶ τῶν τῆς ἐπαρχίας πάντων Ἐπισκόπων ἐνίστασθαι τὰς κατηγορίας, καὶ ἐπ' αὐτῶν ἐλέγχειν τὰ ἐγκλήματα τοῦ ἐν αἰτίαις τισὶν Ἐπισκόπου. Εἰ δὲ συμβαίῃ ἀδυνατῆσαι τοὺς ἐπαρχιώτας πρὸς διόρθωσιν τῶν ἐπιφερομένων ἐγκλημάτων τῷ Ἐπισκόπῳ, τότε αὐτοὺς προσιέναι μείζονι Συνόδῳ τῶν τῆς διοικήσεως ἐκείνης Ἐπισκόπων, ὑπὲρ τῆς αἰτίας ταύτης συγκαλουμένων. Καὶ μὴ πρότερον ἐνίστασθαι τὴν κατηγορίαν, πρὶν ἢ ἐγγράφως αὐτοὺς τὸν ἴσον ἑαυτοῖς ἐπιτιμήσασθαι κίνδυνον, εἴπερ ἐν τῇ τῶν πραγμάτων τάξει συκοφαντοῦντες τὸν κατηγορούμενον Ἐπίσκοπον ἐλεγεῖεν. Εἰ δὲ τις καταφρονήσας τῶν κατὰ τὰ προδηλωθέντα δεδογμένων, τολμήσειεν, ἢ βασιλικὰς ἐνοχλεῖν ἀκοὰς, ἢ κοσμικῶν ἀρχόντων δικαστήρια, ἢ οἰκουμενικὴν Σύνοδον ταράσσειν, πάντας ἀτιμάσας τοὺς τῆς διοικήσεως Ἐπισκόπους, τὸν τοιοῦτον τὸ παράπαν εἰς κατηγορίαν μὴ εἶναι δεκτὸν, ὡς καθυβρίσαντα τοὺς Κανόνας καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν λυμηνάμενον εὐταξίαν.

Ἑ ρ μ η ν ε ἰ α

Τάδε λέγει ὁ παρῶν Κανῶν. Ἐπειδὴ πολλοὶ θέλοντες νὰ συγγέωσι τὴν εὐταξίαν τῆς Ἐκκλησίας, συκοφαντοῦσιν ἐχθρικῶς τοὺς ὀρθοδόξους Ἐπισκόπους, μὴ κατορθοῦντες ἄλλο τι ἐκ τούτου, εἰμὴ τὸ νὰ μολύνωσι τὰς ὑπολήψεις τῶν ἱερωμένων, καὶ νὰ ταράττωσι τοὺς λαοὺς, διὰ τοῦτο ἐφάνη ἀρεστὸν εἰς τὴν ἅγιαν Σύνοδον ταύτην, ὅτι οὔτε ὅλοι οἱ κατήγοροι τῶν Ἐπισκόπων νὰ δέχωνται, οὔτε πάλιν ὅλοι νὰ μὴ δέχωνται. Ἄλλ' εἰ μὲν ἢ κατηγορίας εἶναι ἰδιωτικαῖς, ζημίαν μόνον χρημάτων φέρουσαι, ἢ γουν, ἐὰν κατηγορη τινὰς τὸν Ἐπίσκοπον, ὅτι τὸν ἀδίκησεν, ἢ τὸν ἐπλεονέκτησεν, ἀφαιρέσας τυχὸν πρᾶγμα του κινήτῳ ἢ ἀκίνητῳ, εἰς αὐτὰς δὲν πρέπει νὰ ἐξετάζεται τὸ πρόσωπον τοῦ κατηγοροῦ, μήτε ἡ θρησκεία του, ἀλλ' ὅποιαι θρησκείαι καὶ ἂν ἦναι αὐτὸς, πρέπει νὰ δέχεται, καὶ νὰ λαμβάνῃ τὸ δίκαιόν του. Εἰ δὲ ἢ κατηγορίας εἶναι ἐγκληματικαῖς, ὅπου δύνανται δηλαδὴ νὰ τὸν καταβιάσῃ ἀπὸ τὸν βῆθμόν του· ὅ,τι λογιῆς εἶναι ἢ ἱεροσυλία, ἢ παρ' ἐνορίκην ἱεροτελεστία, καὶ ἄλλα· εἰς αὐτὰς πρέπει νὰ ἐξετάζονται οἱ κατήγοροι, πρῶτον μὲν νὰ μὴ ἦναι αἰρετικοί, σφάλλοντες εἰς τὰ δόγματα, τόσον οἱ παλαιὰ ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας ἀναθεματισθέντες, ὅσον καὶ οἱ τῶρα νεωστὶ ἀπὸ ἡμῶν. Δεύτερον δὲ νὰ μὴ ἦναι σχισματικοί (1), ἢ γουν διὰ τινὰ ἰάσιμα ἔθνη τῆς Ἐκκλησίας χωρισθέντες, κατὰ τὸν πρῶτον τοῦ μεγάλου Βασιλείου, καὶ ἐναντίον τῶν Κανόνων, ἢ τοῖ τῶν ὀρθοδόξων, καὶ κατὰ Κανόνας ὄντων καθολικῶν Ἐπισκόπων, αὐτοὶ ἰδίᾳ συναγόμενοι. Τρίτον νὰ μὴ ἦναι ἢ τελείως ἀποκεκομμένοι τῆς Ἐκκλησίας διὰ κάποια σφάλματά των, ἢ πρὸς καιρὸν ἀφωρισμένοι ἀπὸ τοὺς κληρικούς, ἢ ἀπὸ τοὺς λαϊκοὺς. Ἄλλὰ καὶ ἐκεῖνοι ὅπου ἤδη ἔφθασαν νὰ κατηγορηθῶν ἀπὸ ἄλλους, δὲν εἶναι δεκτοὶ εἰς κατηγορίαν Ἐπισκόπου, ἢ ἄλλων κληρικῶν, πρὶν νὰ ἀθώωσιν τὸν ἑαυτὸν τοὺς ἀπὸ τὰ ἐπισημισθέντα αὐτοῖς ἐγκλήματα. Ἀνίσως ὁμοίως οἱ εἰς τὰς ἐκκλησιαστικὰς ταύτας καὶ ἐγκληματικὰς κατηγορίας κατηγοροῦντες τὸν Ἐπίσκοπον ἦναι ἐλεύθεροι ἀπὸ ὅλα τὰ ἀνωτέρω ἀπηριθμημένα ἐλαττώματα, προστάζει ἡ ἅγια Σύνοδος, ὅτι οὗτοι, πρῶτον μὲν νὰ παρασταίνουσιν τὰ ἐγκλήματα τοῦ κατηγορουμένου Ἐπισκόπου ἔμπροσθεν εἰς τὴν Σύνοδον ὅλων τῶν Ἐπισκόπων τῆς Ἐπαρχίας ἐκείνης. Εἰ δὲ ἢ Σύνοδος τῆς Ἐπαρχίας δὲν ἠμπορεῖ νὰ διορθώσῃ τὴν τοιαύτην ὑπόθεσιν τῶν ἐγκλημάτων, τότε οἱ κατήγοροι νὰ ἀναβιάζουσιν τὴν κρίσιν εἰς τὴν μεγαλύτεραν Σύνοδον τῶν Ἐπισκόπων τῆς διοικήσεως (2),

(1) Δι' ὅ καὶ ὁ μέγας Ἀθανάσιος ἐν τῇ πρὸς τὸν Αὐτοκράτορα ἀπολογίᾳ ταῦτα λέγει. Μελητιανοὶ εἰσὶν οἱ κατηγοροῦντες, καθόλου πιστεύεσθαι μὴ ὀφείλοντες. Σχισματικοὶ γὰρ, καὶ ἐχθροὶ τῆς Ἐκκλησίας γεγονάσιν, οὐ νῦν, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ Μακαρίου Πέτρου, καὶ μάρτυρος γενομένου. Διὰ τί δὲ αἰρετικὸς τοὺς σχισματικούς, καὶ παρασυνάκτας ὠνόμασεν ὁ Κανὼν· ὅρα τὴν β'. ὑποσημείωσιν τοῦ α'. τοῦ μεγάλου Βασιλείου.

(2) Τὸ τῆς διοικήσεως ὄνομα πολυσήμαντόν ἐστιν, ὅσον ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς πράγμασι. Α'. γὰρ σημαίνει τὴν ἐκάστου Ἐπισκόπου Ἐπισκοπὴν καὶ παροικίαν, κατὰ τὸν ἔβ'. τῆς Κέρθυ. Β'. τὴν Ἐπαρχίαν τοῦ Μητροπολίτου κατὰ τὸν κη'. τῆς δ'. Γ'. πολλῶν Μητροπολιτῶν Ἐπαρχίας ἐν μιᾷ διοικήσει κειμένας κατὰ τὸν ς'. τοῦτον τῆς β'. Δ'. τὴν ἐκάστου Πατριάρχου ἐνορίαν, ὡς λέγεται ἐν πολλοῖς τόποις τῶν πρακτικῶν τῶν Συνόδων, ὡς ἐν τοῖς τῆς ἐν Ἐφέσῳ ἢ ἅγια Σύνοδος τῆς ἀνατολικῆς

διοικήσεως. Καὶ Β'. τὰς δύο ἢ τριῶν Πατριαρχῶν ἐνορίας ὁμοῦ, ὡς εἴρηται ἐν τῇ ς'. «Ἰωάννου καὶ Θεομᾶ τῶν τοποτηρητῶν τῆς ἀνατολικῆς διοικήσεως, Ἀντιοχείας δηλ. καὶ Ἱεροσολύμων.» Τούτων οὕτως εἰρημένων, ἡ Σύνοδος τῆς Διοικήσεως κατὰ μὲν τὸ α. καὶ β'. σημαίνοντο οὐδέποτε λέγεται, κατὰ δὲ τὸ δ'. καὶ ε. καὶ μάλιστα λέγεται, καὶ παλαι, καὶ μέχρι τοῦ νῦν ἐνεργεῖτο, καὶ ἐνεργεῖται, κατὰ δὲ τὸ γ'. ἐνεργεῖτο μὲν πάλαι κατὰ τὸν παρόντα τῆς Συνόδου Κανόνα, καὶ κατὰ τὸν θ'. καὶ κη'. τῆς δ'. μετὰ δὲ τὴν τετάρτην Σύνοδον ἔπαυσεν ἀπὸ τὸ νὰ ἐνεργῆται ἢ τοιαύτη Σύνοδος. Δι' ὅ καὶ ὁ Ἰουστινιανὸς διατάζει κη'. τοῦ δ'. τίτλ. τοῦ α. βιβλ. (Φώτ. τίτλ. θ'. κεφ. ς'.) οὐδόλως αὐτῆς μέμνηται, ἐν οἷς περὶ διαφορῶν, λέγει, Ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν. «Εἰτέ γὰρ, φησί, μόνος Μητροπολίτης, εἴτε μετὰ τῆς Συνόδου αὐτοῦ δικάσει Ἐπίσκοπος, ἢ κληρικὸς (ταῦτόν εἰπεῖν ἐὰν ἢ Σύνοδος τῆς Ἐπαρχίας δικάσῃ, ὃ τῆς διοικῆ-

καὶ ἐκεῖ νὰ λαμβάνη τέλος ἡ ὑπόθεσις. «Ἐπειδὴ δὲ ἐν βιβλ. Ξ'. Βασιλικ. τιτλ. κς'. κεφ. ς'. γέγραπται, ὅτι ὁποῖος φανῆ προδότης καὶ ψεύστης εἰς τὰς κατηγορίας ὅπου κάμει, εἰς ἐγκλημα τιμωρίας νὰ λαμβάνη τὴν τιμωρίαν ἐκείνην ὅπου ἔμελλε νὰ λάβῃ ὁ ἐνχοόμενος,» διὰ τοῦτο ἀκολουθῶν ὁ παρὼν Κανὼν εἰς τὸν πολιτικὸν αὐτὸν νόμον ἐπιφέρει, ὅτι, ὁ ἐνάγων νὰ μὴ ἀρχήνῃ τὰς κατηγορίας, ἀνίσως πρῶτον δὲν δώσῃ ἐγγράφων ὑπόσχεσιν, ὅτι νὰ λαμβάνη τὴν ὁμοίαν καταδίκην ὅπου ἤθελε λάβῃ ὁ δίκαιως καὶ ἀληθῶς κατηγορηθεὶς Ἐπίσκοπος, ἐὰν ἀποδειχθῇ ὅτι ἀδίκως καὶ συκοφαντικῶς τὸν ἐκατηγόρησεν. Ὅποιος δὲ καταφρονήσῃ ταῦτα, καὶ ἀτιμάσας ὄλους τοὺς Ἐπισκόπους τῆς διοικήσεως, ἤθελε τολμήσῃ νὰ ἐγκαλέσῃ τὴν κρίσιν του εἰς τὸν βασιλέα (1), ἢ εἰς κοσμικῶν ἀρχόντων κριτήρια, ἢ νὰ ζητῇ Σύνοδον Οἰκουμενικὴν (2), ὁ τοιοῦτος τελείως γὰρ μὴ δέχεται εἰς κατηγορίαν, ὡσὰν ὅπου ὕβρισε τοὺς Ἱεροῦς Κανόνας, καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν εὐταξίαν διέφθοιρε.

Συμφωνία.

«Προμοίως δὲ καὶ ὁ θ'. τῆς δ' διορίζεται ὅτι οἱ κληρικοί, ὅταν πρὸς ἀλλήλους διαφέρωσιν, νὰ ὑπόκνηται εἰς Κανονικὰ ἐπιτίμια, ἀνίσως ἀφήσωσιν τὸν Ἐπίσκοπόν τους, καὶ ὑπάγουν εἰς κοσμικὰ κριτήρια. Ὁ δὲ ιδ'. τῆς Καρθ. λέγει: Νὰ γάσῃ τὸν τόπον του, ὁποῖος Ἐπίσκοπος, ἢ Πρεσβύτερος, ἢ Διάκονος, ἢ Κληρικός, ἀρήσῃς τὸ ἐκκλησιαστικὸν κριτήριον, ὑπάγῃ εἰς πολιτικόν. Ἀλλὰ καὶ ὁ ιβ'. τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ διορίζει, ὅτι ἐὰν Πρεσβύτερος μὲν ἢ Διάκονος ὑπὸ τοῦ ἰδίου Ἐπισκόπου, Ἐπίσκοπος δὲ ὑπὸ τῆς Συνόδου καθαιρεθεὶς δὲν ὑπάγῃ εἰς μεγαλύτεραν Σύνοδον Ἐπισκόπων, ἀλλὰ ἐνοχλήσῃ τὸν βασιλέα, νὰ μὴ ἔχῃ πλέον τόπον ἀπολογίας, ἢ ἐλπίδα ἀποκαταστάσεως. Ὁ δὲ τῆς Καρθ. λς'. ἀκοινωνήτους κάμνει τοὺς κληρικούς καὶ Ἐπισκόπους ὅπου ἀναδιβάζουν τὴν κρίσιν τῶν εἰς τὰ περκαπτικὰ, ἢτοι ὑπερόρισ, καὶ ὄχι εἰς τοὺς πρωτεύοντας τῶν ἰδίων Ἐπαρχιῶν. Αὐτὸ τοῦτο διορίζει καὶ ὁ ρλδ'. τῆς αὐτῆς (3). Σημείωσαι δὲ ὅτι οἱ μικρότεροι ἐκκλησιαστικοὶ δικαστὴς δὲν βλέπονται ἀπὸ τοὺς ἀνωτέρους, εἰς τοὺς ὁποίους ἡ ἐκκλητος τῆς κρίσεως ἔγινεν. Ἐὰν ὁμοῦ δὲν ἐλεγχθῶσιν ὅτι, ἢ κατὰ χάριν ἢ κατὰ ἔχθραν, ἀδίκως ἔκριναν, κατὰ τὸν ιε'. τῆς αὐτῆς Καρθ.» Ὁρα καὶ τὸν οδ'. Ἀπαστολικὸν, καὶ θ'. τῆς δ'.

σεως Πατριάρχης σκοπεῖ, καὶ τοῖς ἐξ αὐτοῦ κεκριμένοις ἐμμένουσιν, ὡς ἂν εἰ αὐτοὺς ἐδίκασεν ἐξ ἀρχῆς. Οὕτε γὰρ ἐκκαλοῦνται αἱ τῶν Πατριαρχῶν ψῆφοι.» Ἐκεῖνοι δὲ ὅπου λέγει ἐδῶ ὁ Κανὼν Σύνοδον διοικήσεως, ἔφαρχον διοικήσεως ἰνόμασεν ὁ θ'. καὶ κη'. τῆς δ'. ἄλλον ὄντα παρὰ τὸν Πατριάρχην, ὡς εἰς τὴν ἐρμηνείαν τῶν Κανόνων ἐκείνων ἐροῦμεν. Σημείωσαι δὲ ὅτι παρεξηγεῖται τὸν ς'. τοῦτον Κανόνα ὁ Ἀγκύρας Μακάριος εἰπὼν, ὅτι ἡ Σύνοδος αὕτη λέγει ἐξάρχους διοικήσεως τοὺς Πατριάρχας, καθ' ὅτι οὗτος ἀναφέρει μόνον Σύνοδον ἐπαρχίας, Σύνοδον διοικήσεως, καὶ Σύνοδον οἰκουμενικὴν. Καὶ διὰ νὰ εἰποῦμεν σαφέστερα, Σύνοδος Διοικήσεως ἦτο ἡ τῶν Μητροπολιτῶν μιᾶς διοικήσεως συνέλευσις, μετὰ τοῦ πρωτεύοντος καὶ Ἐξάρχου αὐτῶν, ἦτις μὲ τὸ νὰ ἠπράκτεσε τώρα, ἡ Σύνοδος ἐκάστου Πατριάρχου κρίνει πάσας τὰς ἐκκλησιαστικὰς ὑποθέσεις τῶν Μητροπολιτῶν τῆς ὑποκειμένης αὐτῇ διοικήσεως, ὡσὰν ὅπου αὕτη μείζων ἐγένετο τῆς Συνόδου τῆς Διοικήσεως, ἀφ' οὗ οἱ Πατριάρχαι ἔλαβον τελείαν τὴν ἐξουσίαν τοῦ χειροτονεῖν τοὺς οικεῖλους Μητροπολίτας ἐν τῇ δ'. Συνόδῳ, ἦν περ πρότερον τελείαν καὶ πλήρη οὐκ εἶχον, κατὰ τὸν Δοσίθεον σελ. 388. Ἐπιφέρουσα δὲ ἡ Σύνοδος ἐν τῇ παρόντι Κανόνι νὰ μὴ ζητῇ τινὰς οἰκουμενικὴν Σύνοδον, μετὰ τὴν κρίσιν τῆς Συνόδου τῆς διοικήσεως, ἔδωκεν εἰς ἡμᾶς νὰ νοήσωμεν, κατὰ τὸ σιωπώμενον, ὅτι ἡ οἰκουμενικὴ Σύνοδος εἶναι ὁ ἔσχατος κριτὴς πάντων τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὑποθέσεων, καὶ εἰς αὐτὴν ἀναδιβάσεται ἅπαντα ἐκκλητος, περὶ οὗ ὄρα ἐν τῇ προλόγῳ τῆς πρώτης οἰκουμενικῆς ἐν τῇ α'. ὑποσημειώσει.

(1) Εἰ δὲ καὶ ὁ Βαλαμῶν λέγει ὅτι ὁ βασιλεὺς πάντα δύναται, καὶ διὰ τοῦτο δύναται μὲν νὰ δώσῃ καὶ ἐξωτερικὸν κριτήριον, διὰ νὰ κρίνῃ τὸν Ἐπίσκοπον, καὶ ἀπλῶς κάθε κληρικόν, δύναται δὲ κατὰ νόμιμον παρατήρησιν νὰ μεταβάλλῃ τὸ ἐκκλησιαστικὸν κριτήριον εἰς πολιτικόν, λέγομεν ὅτι ναι δύναται ὅλα τὰ θεμιτὰ καὶ δίκαια, ὄχι ὁμοῦ καὶ τὰ ἀθέμιτα καὶ ἀδίκαια. Ἐπειδὴ κατὰ τὸν Χρυσόστομον (λόγῳ, ὅτι τρεῖς τρόπους δου-

λείας εἰσήγαγεν ἡ ἀμαρτία), οἱ νόμοι, καὶ αὐτῶν τῶν ἀρχόντων ἄρχοντες εἶναι καὶ ἐξουσιασταί. Μόνον γὰρ τῷ δικαίῳ οὐ κεῖται νόμος, κατὰ τὸν Ἀπόστολον, καὶ ἀνάγνωθι τὴν ἐρμηνείαν τοῦ θ'. τῆς δ'. ἵνα ἰδῆς ὅτι καὶ οἱ βασιλεῖς αὐτοὶ διορίζουσι τὰ ἐκκλησιαστικὰ πράγματα νὰ μὴ κρίνονται εἰς κοσμικοὺς ἄρχοντας. Ὅρα καὶ τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ γ'. τῆς ἐν τῇ ἀγίᾳ Σοφίᾳ.

(2) Εἰ δὲ ὁ Παῦλος Κωνσταντινουπόλεως, καὶ Ἀθανάσιος μετὰ τοῦ Πάπα Ἰουλλίου ἐζήτησαν ἀπὸ τὸν Κωνσταντα, καὶ Κωνσταντίνον νὰ γένῃ οἰκουμενικὴ Σύνοδος, ὅποια ὀνομάσθη ἢ ἐν Σαρδικίᾳ, διὰ νὰ θεωρήσῃ τὰ περὶ αὐτῶν, καὶ ὁ Χρυσόστομος καὶ Ἰννοκέντιος ἐζήτησαν ἀπὸ τὸν Ἀρκάδιον καὶ Ὀνώριον νὰ γένῃ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος, διὰ νὰ θεωρήσῃ τὰ περὶ Χρυσόστομου, ἂν, λέγω, οἱ ἅγιοι οὗτοι οἰκουμενικὴν ἐζήτησαν Σύνοδον, δὲν ὑπόκεινται εἰς τὴν ποινὴν τοῦ Κανόνος τούτου, ἕνα μὲν, διατι Πάπαι καὶ Οἰκουμενικοὶ Πατριάρχαι ὄντες, ἄλλην ἀνωτέραν ἀπὸ αὐτοὺς κρίσιν δὲν εἶχον, πᾶρεξ τὴν Οἰκουμενικὴν Σύνοδον, καὶ ἄλλο δὲ, διατι ταύτην ἐζήτησαν ἐξ ἀνάγκης, μὲ τὸ νὰ ἦσαν ἐχθροὶ φανεροὶ καὶ οἱ μέλλοντες κρίναι τοπικῶς τὸν Ἀθανάσιον καὶ Παῦλον Βύσσειανοί, καὶ οἱ μέλλοντες κρίναι τὸν Χρυσόστομον.

(3) Γέγραπται δὲ καὶ ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ διαταγῇ βιβλ. α. τοῦ Κώδης τίτλ. δ'. ἀριθμ. κθ'. Κάνενας κατὰ πρώτην φοράν ἄς μὴ κρίνῃ κληρικόν εἰς τὸν Πατριάρχην, ἀλλὰ εἰς τὸν Ἐπίσκοπον αὐτοῦ. Εἰ δὲ ἔχει ὑπόψιν εἰς τὸν Ἐπίσκοπον, ἄς ἀνάγῃ τὴν κρίσιν του εἰς τὸν Μητροπολίτην. Εἰ δὲ καὶ ἐκεῖνος εἶναι ὑποπτος, πρέπει νὰ κρίνωσι μαζῇ μὲ αὐτὸν ἐκ προσώπου ὅλης τῆς Συνόδου, τρεῖς πρωτεύοντες κατὰ τὴν τάξιν τῆς χειροτονίας. Ἐὰν δὲ μηδὲ οὕτω στερχθῶσι τὰ κεκριμένα, νὰ ἀναδιβάξῃ τὴν κρίσιν εἰς τὸν Πατριάρχην, καὶ νὰ μένῃ εἰς τὰ παρ' αὐτοῦ κεκριμένα ὡσὰν νὰ τὰ ἔκρινεν αὐτὸς ἐξ ἀρχῆς, ἐπειδὴ τῶν Πατριαρχῶν αἱ ἀποφάσεις δὲν δέχονται ἐκκλητον, ἦτοι ἀναδιβασιμὸν εἰς ἄλλο ἀνώτερον κριτήριον (καθ' ὃ δηλαδὴ ὁ εἰς Πατριάρχης δὲν δύναται νὰ γένῃ κριτὴς ἐπάνω εἰς τὴν ἀπόφασιν ἄλ-

ΚΑΝΩΝ Ζ'.

Τοὺς προτιθεμένους τῇ ὀρθοδοξίᾳ, καὶ τῇ μερίδι τῶν σωζομένων ἀπὸ αἰρετικῶν δεχόμεθα κατὰ τὴν ὑποτεταγμένην ἀκολουθίαν καὶ συνήθειαν. Ἀρειανούς μὲν καὶ Μακεδονιανούς, καὶ Σαββατιανούς, καὶ Ναυατιανούς, τοὺς λέγοντας ἑαυτοὺς καθαρούς, καὶ Ἀριστεροὺς, (1) καὶ τοὺς Τεσσαρεσκαίδεκατίτας, εἶπουν τετραδίτας, καὶ Ἀπολιναριστὰς δεχόμεθα διδόντας Λιβέλλους, καὶ ἀναθεματίζοντας πᾶσαν αἵρεσιν, μὴ φρονοῦσαν ὡς φρονεῖ ἡ ἅγια τοῦ Θεοῦ καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ Ἐκκλησία, καὶ σφραγίζομένους πρῶτον τῷ ἁγίῳ Μύρῳ, τό τε μέτωπον καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ τὰς ρίνας, καὶ τὸ στόμα, καὶ τὰ ὦτα, καὶ σφραγίζοντες αὐτοὺς, λέγομεν· σφραγίς δωρεᾶς Πνεύματος ἁγίου. Εὐνομιανούς μὲν τοὺς εἰς μίαν κατάδυσιν βαπτιζομένους, καὶ Μοντανιστὰς τοὺς ἐνταῦθα λεγομένους Φρύγας, καὶ Σαββελλιανούς τοὺς υἱοπατορίαν διδάσκοντας, καὶ ἕτερα ἅπαντα χαλεπὰ ποιοῦντας, καὶ τὰς ἄλλας πάσας αἵρέσεις. (Ἐπειδὴ πολλοὶ εἰσιν ἐνταῦθα, μάλιστα οἱ ἀπὸ τῆς Γαλατῶν χώρας ὀρμώμενοι (2)· πάντας τοὺς ἀπ' αὐτῶν θέλοντας προστίθεται τῇ ὀρθοδοξίᾳ, ὡς Ἑλληνας δεχόμεθα. Καὶ τὴν πρώτην ἡμέραν ποιοῦμεν αὐτοὺς χριστιανούς· τὴν δὲ δευτέραν κατηγοῦμένους, εἶτα τῇ τρίτῃ ἐξορκίζομεν αὐτοὺς, μετὰ τοῦ ἐμφυσᾶν τρίτον εἰς τὸ πρόσωπον καὶ εἰς τὰ ὦτα, καὶ οὕτω κατηγοῦμεν αὐτοὺς, καὶ ποιοῦμεν χρονίζειν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ἀκροῦσθαι τῶν Γραφῶν, καὶ τότε αὐτοὺς βαπτίζομεν).

Απος. μς'. μζ'.
ξη'. τῆς α'. η'.
ιθ'. τῆς ς'. ιε'.
τῆς ἐν Λαοδικ.
ζ'. η'. τῆς ἐν
Καρθ. ἐς'. Βασ.
α'. ε'. μζ'.

Ἑρμηνεία.

Ὁ παρῶν Κανὼν διορίζεται, τίνι τρόπῳ πρέπει νὰ δεχόμεθα τοὺς ἀπὸ τῶν αἵρέσεων προσερχομένους εἰς τὴν ὀρθόδοξον πίστιν καὶ τὴν μερίδα τῶν σωζομένων, λέγων, ὅτι τοὺς μὲν Ἀρειανούς, καὶ Μακεδονιανούς, καὶ Ναυατιανούς, περὶ ὧν εἶπομεν ἐν τῷ α'. Κανόνι τῆς παρούσης Συνόδου, καὶ τοὺς Σαββατιανούς (3) καὶ Τεσσαρεσκαίδεκατίτας, ἤτοι τετραδίτας (4) καὶ Ἀπολιναριστὰς δεχόμεθα, ἀφ' οὗ δώσουν Λιβέλλους, ἢ γουν ἐκδοσιν ἐγγραφον (ἢ Λιβέλλος γὰρ Λατινικὴ φωνή, ἐκδοσις ἐρμηνεύεται κατὰ τὸν Ζωναρᾶν) (5) ἀναθεματίζουσιν καὶ τὴν ἐδικήν των, καὶ κάθε ἄλλην ἀκόμη αἵρεσιν ὅπου δὲν φρονεῖ καθὼς φρονεῖ ἡ ἅγια τοῦ Θεοῦ καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ Ἐκκλησία, (καθὼς καὶ ἡ α'. Οἰκουμενικὴ ἐζήτησε ταύτην ἐγγραφον ἀπὸ τοὺς Ναυατιανούς ἰδίως ἐν τῷ ἡ. Κανόνι), τῶν ὁποίων καὶ σφραγίζομεν πρῶτον μὲ τὸ ἅγιον Μύρον τὸ μέτωπον, τοὺς ὀφθαλμοὺς, τὰς ρίνας, τὸ στόμα καὶ τὰ ὦτα, ἐν ἐκάστη σφραγίδι λέγοντες, «σφραγίς δωρεᾶς Πνεύματος ἁγίου.» Τούτους δὲ πάντας οὕτω δεχόμεθα

λου Πατριάρχου, κατὰ τὸν Δοσίθ. σελ. 390. Περὶ οὗ ὄρα τὴν α'. ὑποσημείωσιν τῶν προλεγομένων εἰς τὴν α'. Σύνοδον).

(1) Ἐν τῇ ἐπιστολῇ, ἣτις ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως ἐστάλη πρὸς τὸν Ἀντιοχείας Μαρτύριον, αὐτολεξεὶ τὸν παρόντα ὅλον Κανὼνα περιέχουσα, καὶ ὅπως χρῆ δέχεσθαι τοὺς αἰρετικούς σκοπὸν ποιουμένη, γέγραπται οὕτω· τοὺς λέγοντας ἑαυτοὺς καθαρούς καὶ καθαρωτέρους, ὅθεν τὸ, ἀριστεροὺς, ἐν ἄλλοις κεῖται ἀριστεροὺς.

(2) Ἐν τῇ ἀνωτέρῳ ρηθείᾳ πρὸς Μαρτύριον ἐπιστολῇ, οὕτω κεῖται, ἐπειδὴ πολλοὶ εἰσιν ἐνταῦθα, μάλιστα ἀπὸ τῆς Γαλατῶν χώρας ἐρχόμενοι.

(3) Ὁ Σαββάτιος κατὰ τὸν Σωκράτην βιβλ. ε', κεφ. κα'. ἀπὸ Ἰουδαίων Χριστιανίστας ὑπὸ Μαρκιανοῦ τοῦ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει Ναυατιανῶν Ἐπισκόπου, ἐχειροτονήθη Πρεσβύτερος. Ἠκολούθει ὁμοῦ καὶ μετὰ τὸν Χριστιανισμὸν εἰς τὰς Ἰουδαϊκὰς συνηθείας, συνεορτάζων τοῖς Ἰουδαίοις, καὶ τὸ Πάσχα μετ' αὐτῶν εορτάζων. Ἀλλὰ δὴ καὶ κατὰ τοὺς Ἰουδαίους σαββατίζων (καὶ διὰ τοῦτο ἴσως οὕτως ἐπωνομάσθη) κατὰ τὸν Βαλσαμῶνα. Οἱ δὲ ἀκολουθοῦντες αὐτῷ Σαββατιανοὶ ὠνομάσθησαν, οἵτινες ἦσαν καὶ Ναυατιανοί. Καλοῦνται δὲ οἱ Ναυατιανοὶ οὕτοι, ἀριστεροί, ἢ κατὰ παραφθορὰν ἀντι τοῦ ἀριστοί, καὶ καθαρώτεροι πάντων, ὡς τοὺς διγάμους, καὶ παραπεσόντας ἐν τῷ διωγμῷ μὴ δεχόμενοι, καὶ τῆς τούτων ἀκαθαρσίας ἀπέχοντες, ἢ διατὶ ἐβδελύττοντο τὴν ἀριστερὰν χεῖρα, καὶ δι' αὐτῆς δὲν ἤθελον νὰ ὑποδεχθῶν τὸ οἰονοῦν πρᾶγμα, κατὰ τὸν Βαλσαμῶνα. Ἀπορίας δὲ ἄξιον, διὰ τί τοὺς Ναυατιανούς τούτους ἢ μὲν πρώτη Σύνοδος Κανόνι η'. ἐδέχθη μὲ μόνην τὴν ὁμολογίαν ἢ

β'. δὲ αὕτη διὰ τῆς σφραγίδος τοῦ ἁγίου Μύρου; Λύοντες τὴν ἀπορίαν ταύτην ἀποκρινόμεθα, ὅτι κυρίως μὲν καὶ κατὰ προηγούμενον λόγον, ἐποίησε τοῦτο ἡ πρώτη Σύνοδος διὰ συγκατάβασιν καὶ οἰκονομίαν, ἵνα μὴ ὀκνηροὺς ποιῆσθαι τοὺς Ναυατιανούς εἰς τὸ νὰ ἐπιστρέφουν πρὸς τὴν ὀρθοδοξίαν, αἰσχυρόμενοι, ὅτι ὡς ἀμυρώτους αὐτοὺς οἱ ὀρθόδοξοι χρίουσι. Κατὰ β'. δὲ λόγον ἢ β'. Σύνοδος αὕτη διὰ τῆς σφραγίδος τοῦ Μύρου αὐτοὺς ἐδίδατο, ἐπειδὴ κατὰ τὸν Θεοδώρητον οἱ Ναυατιανοὶ μὲ τὸ ἅγιον Μύρον δὲν ἐχρίοντο, οὕτω λέγοντα περὶ αὐτῶν· «Καὶ τοῖς ὑπὸ σφῶν βαπτιζομένοις τὸ πανάγιον οὐ προσφέρει χρίσμα.» Διὰ τοῦτο, καὶ τοὺς ἐκ τῆς δε τῆς αἵρέσεως τῷ σώματι τῆς Ἐκκλησίας συναπτομένους, χρίειν οἱ Πανεύφημοι Πατέρες προέταξαν, οἱ τῆς β'. ταύτης Συνόδου δηλαδὴ, καὶ οἱ τῆς ἐν Λαοδικαῖς Καν. α'.

(4) Τεσσαρεσκαίδεκατίται, ἤτοι τετραδίται ὀνομάζονται, διὰ τὴν ἐορτάζον τὸ Πάσχα ὄχι ἐν Κυριακῇ, ἀλλ' ὅποια ἂν ἡμέρα τύχη ἢ σελήνη δεκατεσσάρων ἡμερῶν, νηστεύοντες καὶ ἀγρουπνοῦντες.

(5) Δι' ὃ καὶ ὁ Πάπας Λιβέριος ἐζήτησεν ἐγγραφον ὁμολογίαν ἀπὸ τοὺς Μακεδονιανούς, καὶ ἐκεῖνοι ἔδωκαν εἰς αὐτὸν βιβλίον, εἰς τὸ ὁποῖον ἦτο γεγραμμένον τὸ Σύμβολον τῆς πίστεως τῆς ἐν Νικαίᾳ, κατὰ τὸν Σωκράτην βιβλ. δ'. κεφ. ια'. Ἀλλὰ καὶ ὁ μέγας Βασίλ. ἐπιστολ. οβ'. λέγει διὰ τοὺς Ἀρειανούς· «Ἐὶ δὲ λέγουσιν ὅτι μετενόησαν, δεξιᾶτως ἐγγραφὸν τὴν μετάνοιαν, καὶ ἀναθεματισμὸν τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει πίστεως (αὐτῶν δηλ.) καὶ χωρισμὸν τῶν αἰρετικῶν, καὶ μὴ ἐξαπατάτωσαν τοὺς ἀκραιότερους.»

μη αναβαπτίζοντες, ἐπειδὴ κατὰ τὸν Ζωναρᾶν, περὶ τὸ ἅγιον βάπτισμα κατ' οὐδὲν ἡμῖν διαφέρονται, ἀλλ' ἐπίσης τοῖς ὀρθοδόξοις βαπτίζονται. Τοὺς δὲ Ἀρειανούς καὶ Μακεδονιανούς αἰρετικούς φανερώς ὄντας, ἐδέχθη χωρὶς ἀναβαπτισμού ὁ Κανὼν οἰκομικῶς, κατὰ α'. μὲν λόγον διὰ τὸ πολὺ πλῆθος ὁποῦ ἦτο τότε τῶν τοιούτων αἰρετικῶν κατὰ β'. δὲ λόγον, καὶ διατι ἐπίσης ἡμῖν ἐβαπτίζοντο. Τοὺς Εὐνομιανούς ὅμως, οἵτινες εἰς μίαν κατάδυσιν βαπτίζονται, καὶ τοὺς Μοντανιστάς, οἵτινες ἐδῶ ἐν Κωνσταντινουπόλει ὀνομάζονται Φρύγες (1) καὶ τοὺς Σαββελλιανούς, τοὺς λέγοντας ἓνα πρόσωπον εἶναι τὸν Πατέρα καὶ τὸν Υἱόν, καὶ ἄλλα δεινὰ κάμνοντας, καὶ ὅλας τὰς ἄλλας αἰρέσεις τῶν αἰρετικῶν, (ἀπὸ τοῦς ὁποῖους πολλοὶ εὐρίσκονται ἐδῶ, καὶ μάλιστα ὅσοι κατάγονται ἀπὸ τὴν χώραν τῶν Γαλατῶν) τούτους, λέγω, πάντας, ὡς Ἑλληνας δεχόμεθα, ἤτοι ὡς πάντη ἀβαπτίστους. (διότι αὐτοὶ, ἢ τελείως δὲν ἐβαπτίσθησαν, ἢ ἐβαπτίσθησαν μὲν, ὄχι ὁμῶς ὀρθῶς, καὶ καθῶς βαπτίζονται οἱ ὀρθόδοξοι, δι' ὃ καὶ οὐδὲ ὅλως βεβαπτισμένοι λογίζονται) καὶ τὴν μὲν πρώτην ἡμέραν κάμνομεν αὐτοὺς χριστιανούς, ἤτοι τοὺς κάμνομεν νὰ δεχθῶν ὅλα τὰ τῶν χριστιανῶν δόγματα, ἔξω τοῦ Νάρθηκος τῆς ἐκκλησίας, ἐπιτιθεμένης τῆς χειρὸς τοῦ ἱερέως ἐπάνω εἰς αὐτοὺς, κατὰ τὸν λθ'. Κανόνα τῆς ἐν Ἰλλυθρία τοπικῆς Συνόδου, χώρα οὖσα τῆς Ἰσπανίας (2) τὴν δὲ δευτέραν τοὺς κάμνομεν κατηγουμένους, ἤτοι συγκριθοῦμεν αὐτοὺς εἰς τὴν τάξιν τῶν κατηγουμένων τὴν δὲ τρίτην ἀναγινώσκομεν εἰς αὐτοὺς τοὺς συνήθεις ἐξορκισμούς, ἐμφυσῶντες τρις εἰς τὸ πρόσωπον, καὶ εἰς τὰ ὦτα αὐτῶν, καὶ οὕτω κατηγοῦμεν αὐτοὺς κατὰ μέρος τὰ τῆς πίστεως, καὶ τοὺς κάμνομεν νὰ ἀναμείνωσιν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πολὺν καιρὸν, (3) καὶ νὰ ἀκροάζωνται τὰς θείας γραφάς, καὶ τότε βαπτίζομεν αὐτοὺς. (4)

Συμφωνία.

Ἄπαράλλακτως κατὰ τὸν Κανόνα τοῦτον θέλει νὰ οἰκονομῶνται οἱ Ναυκτιανοί, καὶ οἱ Τεσσαρεσκαιδεκατίται ἐπιστρέφοντες πρὸς τὴν ὀρθοδοξίαν, καὶ ὁ ζ'. τῆς ἐν Λαοδικ. δηλονότι μὲ ἀναθεματισμὸν τῆς αἰρέσεως, καὶ μετὰ τὴν ἄρσχιδαν τοῦ Μύρου, οἱ δὲ Φρύγες ἐπιστρέφοντες προστάζει ὁ ἡ'. τῆς αὐτῆς νὰ βαπτίζωνται. Ἀλλὰ καὶ ὁ ἡε'. τῆς σ'. δὲν εἶναι ἄλλο, πᾶρεξ μίᾳ ἐπανάληψις τοῦ παρόντος Κανόνος, προστεθεὶς ὅτι οἱ μὲν Μανιχαῖοι καὶ Οὐαλεντινιανοί, καὶ Μικριωνισταὶ πρέπει νὰ βαπτίζωνται ἐπιστρέφοντες εἰς τὴν ὀρθοδοξίαν, οἱ δὲ Εὐτυχιανοί, καὶ Διοσκορίται καὶ Σεβηριανοὶ νὰ δέχωνται διὰ ἀναθεματισμοῦ τῶν αἰρέσεων αὐτῶν, ὡς καὶ οἱ Ναυκτιανοὶ δηλαδὴ καὶ οἱ λοιποί. Ὁ δὲ ιθ'. τῆς α'. θέλει νὰ βαπτίζωνται ἐξάπαντος οἱ Παυλικισταὶ ὡς καὶ ὁ ιε'. τῆς σ'. τοῦτο συμμικτρῶν. Ὁ δὲ μζ'. Βασιλ. λέγει νὰ βαπτίζωνται ἐπιστρέφοντες οἱ Ἰγκρατίται, καὶ Σακκοφόροι, καὶ Ἀποτακτίται. (περὶ ὧν ὄρα τὸν ἡε'. τῆς σ'.) Ὁ δὲ ε'. τοῦ αὐτοῦ λέγει νὰ δεχώμεθα τοὺς ἐν τῷ τέλει τῆς ζωῆς μετανοοῦντας αἰρετικούς, ὄχι ὁμῶς ἀκρίτως, ἀλλὰ μετὰ δοκιμῆς. Ἀνάγνωθι καὶ τὸν μς'. καὶ τὸν μζ'. Ἀποστολικόν.»

(1) Μοντανὸς ὁ κατὰ τὸν 6'. αἰῶνα ἀκμάσας, ἐφάνη κατὰ τὸν Εὐσέβιον, βιβλ. ε'. κεφ. ιε'. τῆς ἱστορ. ἐν τῇ κατὰ τὴν Φρυγίαν Μυσίᾳ, (δι' ὃ καὶ Φρύγες οἱ ἀπ' αὐτοῦ ὀνομάζοντο), ψευδοπροφητεύων ὑπὸ Δακιμονίου, Παράκλητον ἑαυτὸν ὀνομάζων, καὶ ταῖς Ἀποστολικαῖς παραδόσεσιν ἐναντιούμενος. Ἐχὼν δὲ ἐπομένως αὐτῶν δύο γυναῖκας, Πρίσκιαν καὶ Μαξιμίλλαν προφήτιδας αὐτὰς ὀνόμαζεν. Ἐδίδασκε νὰ χωρίζωνται οἱ γάμοι, νὰ ἀπέχουν ἀπὸ τὰ φαγητὰ οἱ ἄνθρωποι διὰ βδελυρίαν. Οὗτος καὶ οἱ ἀπ' αὐτοῦ τὴν ἑορτὴν τοῦ Πάσχα διέστρεφον. Εἰς ἓνα πρόσωπον τὴν ἁγίαν Τριάδα συνέχεον, καὶ αἷμα παιδίου κατακεντωμένου ὑπ' αὐτῶν, μετὰ τὸ ἄλευρον ἀνακατόνοντες, καὶ ἄρτον ποιοῦντες ἐλειτούργουν μετ' αὐτὸν, καὶ ἀπὸ αὐτὸν μετελάμβανον. Οἱ Μοντανισταὶ οὗτοι καὶ Πεπουζιανοὶ ὀνομάζοντο, μετὰ τὸ νὰ ἐπαίνουν ὑπερβολικῶς ἓνα χωρίον τῆς Φρυγίας ὀνομαζόμενον Πέπουζαν, τὸ ὁποῖον ὀνόμαζον καὶ Ἱερουσαλήμ.

(2) Οὕτω γὰρ καὶ ὁ ἡ'. τῆς α'. διὰ χειροθεσίας ἐδέχθη τοὺς Ναυατιανούς. Συνεκροτήθη δὲ ἡ ἐν Ἰλλυθρία αὕτη Σύνοδος ὀλίγον πρὸ τῆς α'. Συνόδου. Ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ αἰρετικοὶ καὶ

σχισηματικοὶ ἐπιστρέφοντες εἰς τὴν καθολικὴν Ἐκκλησίαν, διὰ χειροθεσίας πρέπει νὰ δέχωνται.

(3) Πόσος δὲ καιρὸς ἀπαιτεῖται διὰ τὴν κατήχησιν, ὅρα εἰς τὴν α'. ὑποσημείωσιν τοῦ 6'. τῆς α'.

(4) Οὗτος ὁ Κανὼν, ἀφεύκτως, ἀπαραιτήτως, καὶ κατὰ πᾶσαν ἀνάγκην βαπτίζει καὶ τοὺς Λατίνους ὡς εἰς οὐδεμίαν κατάδυσιν βεβαπτισμένους εἰ γὰρ τοὺς εἰς μίαν, πῶς οὐχὶ πολλῶν μᾶλλον τοὺς εἰς μηδεμίαν βαπτισθέντας; Εἴρηται περὶ τούτων ἰκανῶς τε καὶ ἀποδεικτικῶς, ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ τοῦ μς'. ἀποστολικοῦ Κανόνος, καὶ χρῆσαι κἀνταῦθα τοῖς ἐκεῖ εἰρημέναις. Ἀλλὰ γὰρ καὶ τοῦτο προστεθήτω ἐκ περιουσίας ἐνταῦθα τὸ καλὸν πόρισμα, ὅτι καθὼς ἡ Σύνοδος αὕτη διορίζει νὰ μωρόνονται οἱ Ναυατιανοὶ ἐπιστρέφοντες διατι ἦσαν ἀμύρῃστοι, οὕτω καὶ ἡ Σύνοδος τῶν Ἀνατολικῶν βαπτίζει τοὺς Λατίνους ἐπιστρέφοντας, διατι εἶναι ἀβάπτιστοι. Ὅρα καὶ τὴν τελευταίαν ὑποσημείωσιν τοῦ ιε'. τῆς σ'. ἵνα μάθῃς ὅτι οἱ Λατῖνοι ἀφ' ἑαυτῶν πρέπει νὰ ζητῶσι νὰ βαπτισθῶν, καὶ ὄχι νὰ παρακινουῦνται εἰς τοῦτο ἀπὸ ἄλλους.